

A MULLER
NO MUNDO LABORAL

5

Introdución

Na exposición de motivos de Orgánica 3/2007 do 22 de Marzo para a igualdade efectiva de mulleres e homes dise: "O artigo 14 da Constitución Española proclama o dereito á igualdade e á non discriminación por razón de sexo. Pola súa parte o artigo 9.2 consagra a obriga dos poderes públicos de promover as condicións para a igualdade do individuo e dos grupos en que se integra sexan reais ou efectivos.

A igualdade, é así mesmo, un principio fundamental en la U.E., no que se refire ao acceso ao emprego, formación, promoción profesional e ás condicións de traballo. A violencia de xénero, a discriminación salarial, a discriminación nas pensións de viuvez, o maior desemprego feminino, a escasa presenza das mulleres en postos de responsabilidade política, social, cultural e económica, ou os problemas de conciliación entre a vida persoal, laboral e familiar, mostra que a igualdade plena e efectiva aínda non se conseguiu.

O Título IV desta Lei Orgánica 3/2007, do 22 de Marzo, para a igualdade efectiva de mulleres e homes, ocúpase do dereito ao traballo en igualdade de oportunidades entre mulleres e homes no acceso ao emprego, na formación profesional e nas con-

dicións de traballo e contéplase especificamente o de negociar plans de igualdade nas empresas de mais de 250 traballadores / ás.

No Cumio de Lisboa do ano 2000, fixouse un obxectivo de emprego feminino para 2.010: o 60%.

As recomendacións que se fan a España están orientadas a aumentar os incentivos para que as mulleres participen no mercado de traballo e incrementar a dispoñibilidade e asequibilidade dos servizos para o coidado de fillos e outras persoas dependentes.

A situación de desigualdade da muller segue sendo palpable non solo en España e Europa, senón no resto do mundo. A OIT puxo a voz de alarma sobre a feminización da pobreza, resultado, en parte das diferenzas de xénero no ámbito laboral. Aumenta o número de mulleres que acceden ao emprego pero tamén aumenta o número de mulleres en paro. A taxa de actividade das mulleres españolas está por debaixo das europeas e a taxa de emprego feminino, aínda que mellorou nos últimos anos, aínda é mais baixa que a das mulleres europeas. A taxa de paro feminino, que tende a reducir distancias co masculino, segue sendo elevada.

As diferenzas salariais entre home e mulleres na media da U.E fóronse reducindo progresivamente. En España a evolución foi mínima, non só mantéñense unhas grandes diferenzas salariais, por razón de sexo, senón que a porcentaxe de mulleres con ingresos anuais superiores a 30.000 euros é moi reducido.

Ao longo de este capítulo queremos deixar reflexo da necesidade de adoptar medidas que reduzan as dificultades da muller para acceder e manter o emprego, a temporalidade, a precariedade, a desigualdade salarial e dificultades para conciliar a vida familiar, laboral e persoal. A estes elementos debe unirse a importante segregación ocupacional por sexos, o emprego feminino céntrase en determinadas ramas de actividade (segregación horizontal) e en determinadas categorías profesionais (segregación vertical).

Mais complicado parece que desapareza o “teito de cristal” ou “chan pegañento”: barreira invisible formada por unha complexa trama de estruturas en organizacións dominadas polos homes, que impiden que as mulleres accedan a postos de gran responsabilidade e recoñecemento social, e que en moitos casos crean que o elixiron elas libremente.

5.1 A muller na poboación galega

Neste capítulo atenderemos o mercado de traballo de Galicia dende a perspectiva da posición que nel ocupan as mulleres. Comezaremos este achegamento á problemática da muller no mercado de traballo galego analizando a participación relativa da muller na poboación galega.

As mulleres son maioría na poboación galega (así como na de cada unha das súas provincias) e na española, como se comproba co cadro 5.1. De cada 100 homes que hai en Galicia en 2011, hai 107 mulleres; o dato na Coruña é de 108, en Lugo de 106, en Ourense de 107 e en Pontevedra de 106,4 (todos moi por enriba da media española: 102,68)

**Poboación de Galicia e España.
Por sexo e provincias. 2011⁽¹⁾**

■ **Cadro 5.1**

	Ambos sexos	Varóns	Mulleres
España	47.190.493	23.283.187	23.907.306
Galicia	2.795.422	1.349.591	1.445.831
A Coruña	1.147.124	551.476	595.648
Lugo	351.530	170.854	180.676
Ourense	333.257	160.570	172.687
Pontevedra	963.511	466.691	496.820

(1) Datos provisionais.

Fonte: Instituto Nacional de Estadística. Padrón de habitantes.

No cadro 5.2 constatamos que no ano 2010 había en aproximadamente 51,18% de mulleres (o dato varía lixeiramente segundo consideremos a eurozona ou a UE).

Poboación España e U.E. % de mulleres 2007/2010

■ **Cadro 5.2**

	2007	2008	2009	2010
EU 27	51,18	51,20	51,19	51,18
EU 25	51,17	51,19	51,17	51,17
EU 15	51,12	51,13	51,13	51,12
España	50,66	50,63	50,62	50,70

Fonte: EUROSTAT.

A porcentaxe de mulleres sobre a poboación total en cada unha das comunidades autónomas (e no total estatal) dende 1998 figura no cadro 5.3. Destacaremos que no ano 2011:

- A porcentaxe de Galicia (51,72%) supera en 1,06 puntos á media estatal.
- Este ano Galicia deixa de ocupar o primeiro lugar en número de mulleres, sendo Asturias (52,05%) e Madrid (51,73%), as que ocupan o primeiro e segundo posto.
- Murcia e Castela a Mancha (ademais das cidades autónomas: Ceuta e Melilla) teñen as menores porcentaxes.

Cadro 5.3
Porcentaxe de mulleres sobre a poboación total. Por comunidades autónomas. 2002-2011

	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Andalucía	50,69	50,61	50,57	50,45	50,37	50,36	50,36	50,46	50,49	50,50
Aragón	50,46	50,39	50,31	50,19	50,16	49,93	49,93	49,92	50,13	50,14
Asturias	52,03	52,02	52,03	52,04	52,05	50,02	52,02	52,00	52,05	52,05
Baleares	50,01	49,94	49,95	49,89	49,86	49,63	49,63	49,69	49,87	49,91
Canarias	49,92	49,86	49,85	49,79	49,83	49,90	49,90	49,97	50,08	50,08
Cantabria	51,23	51,19	51,17	51,13	51,09	50,96	50,96	51,00	51,09	51,13
C. A Mancha	50,11	50,01	49,93	50,60	49,75	49,44	49,43	49,47	50,44	50,45
C. e León	50,66	50,63	50,63	49,81	50,57	50,37	50,36	50,38	49,57	49,58
Cataluña	50,80	50,63	50,59	50,42	50,33	50,29	50,29	50,32	50,49	50,50
C. Valenciana	50,62	50,50	50,44	50,30	50,19	50,14	50,13	50,19	50,33	50,33
Extremadura	50,28	50,29	50,27	50,25	50,26	50,24	50,24	50,33	50,33	50,34
Galicia	51,90	51,86	51,84	51,82	51,81	51,72	51,72	51,73	51,71	51,72
Madrid	51,81	51,72	51,68	51,58	51,59	51,53	51,53	51,54	51,72	51,73
Murcia	49,78	49,59	49,64	49,31	49,13	49,31	49,30	49,42	49,55	49,55
Navarra	50,03	50,02	50,05	50,03	50,00	49,98	49,98	49,97	50,05	50,06
País Vasco	51,04	51,03	51,03	51,03	51,08	51,09	51,09	51,09	51,17	51,16
A Ríoxa	50,01	49,90	49,85	49,61	49,55	49,50	49,50	49,59	49,96	49,97
Ceuta	48,53	48,76	48,95	49,10	49,14	49,12	49,11	49,01	48,81	48,81
Melilla	49,15	49,26	49,34	49,12	49,21	49,15	49,14	49,30	48,70	48,70
España	50,85	50,76	50,73	50,62	50,57	50,50	50,50	50,50	50,65	50,66

Fonte: INE. Padrón Municipal.

A distribución por sexo de cada un dos grupos de idade en Galicia pode verse no cadro 5.4, que pon de manifesto que:

■ Os homes son maioritarios nos sete grupos de menor idade (ata o grupo: 35-39, inclusive).

■ As mulleres son maioritarias nos outros once grupos de idade e a diferenza a favor das mulleres vaise abrindo progresivamente á medida que avanzamos na idade.

A maior esperanza de vida das mulleres e a maior emigración dos homes están, sen dúbida, entre os factores explicativos.

**Poboación de Galicia.
Por idade (grupos quinquenais) e sexo. 2011**

■ **Cadro 5.4**

Idade	Galicia		
	Ambos sexos	Homes	Mulleres
0 - 4	111.702	57.733	53.969
5 - 9	108.525	55.752	52.773
10 - 14	103.892	53.491	50.401
15 - 19	115.896	59.564	56.332
20 - 24	137.977	70.066	67.911
25 - 29	176.999	89.784	87.215
30 - 34	224.592	113.075	111.517
35 - 39	225.157	113.204	111.953
40 - 44	215.850	107.441	108.409
45 - 49	203.467	100.647	102.820
50 - 54	195.969	96.767	99.202
55 - 59	174.265	85.708	88.557
60 - 64	171.654	83.023	88.631
65 - 69	156.697	74.120	82.577
70 - 74	132.353	59.502	72.851
75 - 79	143.304	60.592	82.712
80 - 84	103.524	40.043	63.481
85 - 89	61.221	20.527	40.694
90 - 94	24.820	6.818	18.002
95 - 99	6.545	1.512	5.033
100 e máis	1.013	222	791
Total	2.795.422	1.349.591	1.445.831

Fonte: INE. Padrón municipal.

Para ver se a primacía numérica da muller en Galicia se asenta en motivos biolóxicos ou hai unha causalidade social, pode observarse no cadro 5.5 que no último cuarto de século en todos e cada un dos anos naceron en Galicia máis homes que mulleres. Destacaremos os seguintes aspectos:

■ O importante descenso dos nacementos tocou fondo en 1998, ano no que o total de nacementos non chegou á metade dos de 1980 (quedou no 47,3%).

■ A partir do ano 2.003 recuperouse o nivel dos 20.000 nacementos (por vez primeira dende 1993) e a partir do ano 2005 o dos 21.000 nacementos.

■ Da diferenza entre homes e mulleres do ano 1980 (1.384 persoas) pasouse na actualidade a 936 nenos máis que nenas en 2011.

■ O ano coa menor diferenza entre nacemento de nenos e de nenas foi 1996 (con 461 persoas).

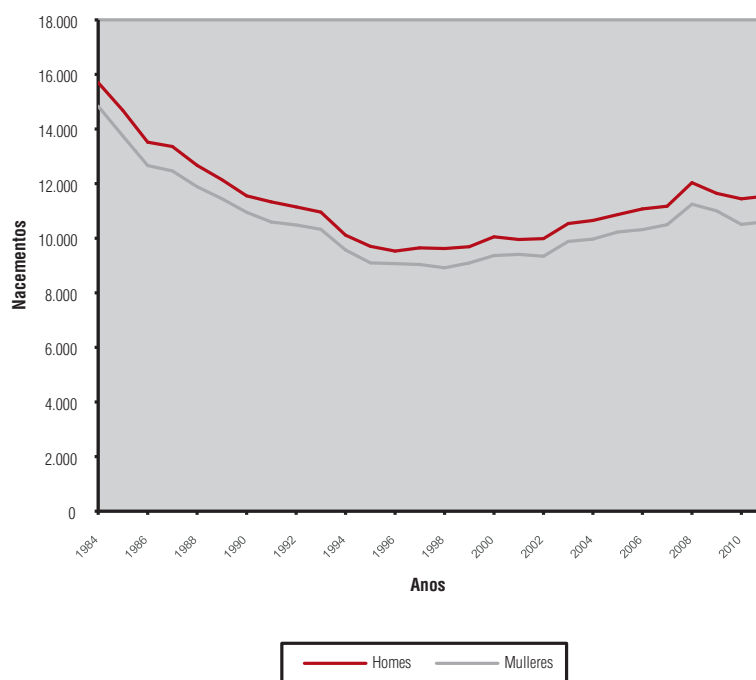
O pequeno aumento de nacementos que se constata en Galicia a partir de 1999 non se entende sen a chegada da inmigración estranxeira.

**Nacemento segundo o sexo do/a
nado/a.1984-2011. Galicia.**

■ Cadro 5.5

Ano	Homes	Mulleres
1984	15.702	14.835
1985	14.682	13.745
1986	13.517	12.661
1987	13.360	12.464
1988	12.671	11.887
1989	12.146	11.446
1990	11.552	10.949
1991	11.331	10.596
1992	11.149	10.484
1993	10.956	10.328
1994	10.113	9.570
1995	9.702	9.097
1996	9.529	9.068
1997	9.647	9.036
1998	9.621	8.917
1999	9.691	9.093
2000	10.052	9.366
2001	9.955	9.406
2002	9.987	9.340
2003	10.539	9.884
2004	10.652	9.969
2005	10.867	10.230
2006	11.075	10.317
2007	11.173	10.497
2008	12.036	11.245
2009	11.644	11.002
2010	11.443	10.507
2011	11.544	10.608

Fonte: IGE, INE. Movemento natural de poboación.

No cadro 5.6 compróbase que, a poboación extraese en Galicia só representa o 1,92% do total de España. Galicia é a cuarta Comunidade Autónoma por porcentaxe de mulleres estranxeiras sobre o total dos estranxeiros. Supera o 1,8 puntos a media estatal, despois de Asturias, Madrid e Ceuta.

■ Cadro 5.6

Poboación estranxeira. Porcentaxe de mulleres por CC.AA. 2005-2010

	2007	2008	2009	2010	2011
España	47,10	46,81	43,66	47,83	47,86
Andalucía	46,43	46,92	43,31	47,86	47,92
Aragón	44,78	44,14	39,72	45,70	45,71
Asturias	53,44	51,38	44,49	50,80	50,81
Baleares	48,40	47,94	45,01	48,64	48,71
Canarias	48,59	48,69	45,89	49,25	49,26
Cantabria	50,56	48,94	42,71	49,29	49,36
Castela e León	48,10	46,34	42,79	47,59	47,64
Castela A Mancha	44,44	43,68	39,83	45,56	45,61
Cataluña	43,40	45,27	42,02	46,46	46,49
C. Valenciana	46,65	46,68	44,48	47,68	47,70
Extremadura	46,46	45,77	43,42	47,78	47,80
Galicia	51,34	49,93	44,75	49,61	49,66
Madrid	53,19	49,30	46,59	50,30	50,31
Murcia	41,29	42,43	40,57	44,09	44,12
Navarra	46,82	45,77	42,16	46,02	46,07
País Vasco	49,44	48,56	42,88	48,58	48,58
A Ríoxa	43,21	43,47	40,62	46,46	46,47
Ceuta	51,29	50,80	44,70	49,64	49,70
Melilla	52,35	50,46	42,99	46,52	46,61

Fonte: INE. Explotación Estadística del Padrón.

5.2 Muller e actividade económica de mercado

5.2.1 Introducción

Só nas últimas décadas a muller comezou a incorporarse maioritariamente en Galicia á actividade económica “de mercado”, posto que tradicionalmente realizou un importante traballo, pero non retribuído senón ligado prioritariamente á esfera doméstica (incluíndo ademais dos labores do fogar o coidado dos nenos e nenas, das persoas minusválidas, etc.).

A invisibilidade deste traballo, que non computa na xeración do PIB, comezou a ceder paso no último cuarto de século por unha incorporación á vida activa similar á masculina nos grupos de idade máis novos, pero queda moito camiño por andar para que poidamos falar dun mercado laboral realmente equilibrado por sexos.

Xa vimos no capítulo anterior que as mulleres, malia ser máis que os homes entre a poboación de polo menos 16 anos, son moitas menos na poboación activa (e moi especialmente na ocupada), mentres que son maioría na poboación desempregada e na inactiva.

Podemos complementar ese cadro co 5.7, que detalla para as provincias galegas a distribución porcentual da poboación. Destacaremos que no ano 2011:

**Distribución porcentual da poboación de alomenos 16 anos.
Pola relación coa actividade económica.
Por sexo e provincia. 2010-2011**

■ Cadro 5.7

	Taxas de actividade		Taxas de desemprego	
	2010	2011	2010	2011
Ambos sexos				
A Coruña	56,60	57,20	14,50	16,00
Lugo	52,20	51,90	10,40	12,00
Ourense	48,30	48,60	17,00	18,00
Pontevedra	54,80	56,30	18,70	20,90
Homes				
A Coruña	63,30	63,30	14,00	15,10
Lugo	58,10	57,30	8,70	11,40
Ourense	55,60	54,80	15,70	17,10
Pontevedra	62,70	63,80	18,80	20,10
Mulleres				
A Coruña	50,50	51,60	15,10	16,90
Lugo	46,70	46,90	12,30	12,60
Ourense	41,70	42,80	18,60	19,00
Pontevedra	47,60	49,50	18,50	21,80

Fonte: INE, EPA do 4º trimestre.

■ A taxa de actividade maior alcánzana os homes na provincia de Pontevedra (63,8%) e a menor é a das mulleres en Ourense (42,8%)

■ A provincia con menor taxa de actividade masculina, Ourense (54,8%), está por enriba en 9 puntos porcentuais, da de Pontevedra. A que ten maior taxa de actividade feminina é A Coruña (51,6%), seguida de Pontevedra (49,5%). A taxa máis baixa está en Ourense con 42,8%.

■ A taxa de actividade en Galicia, no grupo de mulleres só chega ao 49,2% fronte ao 61,7% de homes.

■ A taxa máis alta de desemprego no colectivo feminino atopámola en Pontevedra (21,8%) e no grupo de homes, tamén está en Pontevedra, pero cun 20,1%.

■ A taxa de desemprego máis baixa é a de Lugo cun 11,4% nos homes e tamén en mulleres, cun 12,6%.

5.2.2 Actividade e inactividade

A moito menor taxa de actividade das mulleres en Galicia (e en cada unha das súas provincias) en relación coa dos homes xa foi obxecto de estudo no capítulo 4; para completar esa análise presentamos no cadro 5.8 as taxas de actividade no último bienio de homes e mulleres en cada unha das comunidades autónomas. Destacaremos que:

■ Cadro 5.8

Taxa de actividade por sexo e comunidade autónoma. 2010-2011

	Varóns		Mulleres	
	2010	2011	2010	2011
España	68,08	67,45	52,26	52,92
Andalucía	67,70	67,34	50,06	50,51
Aragón	65,94	65,79	50,53	51,28
Asturias	58,85	58,50	45,16	45,73
Illas Baleares	72,71	72,57	59,35	59,11
Canarias	69,92	69,72	54,39	56,31
Cantabria	64,24	64,24	48,07	48,79
Castela A Mancha	63,35	63,01	47,17	47,81
Castela e León	68,38	68,59	47,23	49,68
Cataluña	70,43	69,79	55,54	56,60
C. Valenciana	68,48	67,21	52,67	52,90
Extremadura	64,52	63,82	44,95	44,27
Galicia	61,82	61,65	47,97	49,23
Madrid	72,19	71,15	58,59	57,77
Murcia	71,41	70,55	52,95	53,13
Navarra	67,46	66,76	52,90	53,98
País Vasco	65,07	64,71	56,60	52,55
A Ríoxa	68,00	66,98	51,15	52,87
Ceuta	67,98	66,53	41,36	45,11
Melilla	64,91	66,39	40,83	44,56

Fonte: INE, EPA 4º trimestre de 2011
Unidades: Porcentaxe.

■ A taxa de actividade feminina no ano 2011 está en Galicia 3,69 puntos porcentuais por baixo da media española.

■ A taxa de actividade masculina en 2011 de Galicia supera en máis de 12,42 puntos á feminina, pero está 5,8 puntos por debaixo da media estatal para o grupo de homes.

O estudo da poboación inactiva realizado no último epígrafe do capítulo 4 completáremolo aquí focalizando na perspectiva de xénero. O cadro 5.9 pon de manifesto que:

■ A principal situación de inactividade da muller galega por primeira vez deixa de ser “labores do fogar” (30,3%) e pasa o primeiro posto “xubilación ou prexubilación” (32,5%).

■ A principal situación de inactividade dos homes en Galicia é a de xubilado ou prexubilado (co 62,1% dos inactivos), mentres que nas mulleres é de 32,5%. A peque-

■ Cadro 5.9

Poboación inactiva. Por clase de inactividade, sexo e comunidade autónoma. 2011

	Total	Estudante	Xubilado/a ou prexubilado/a	Labores do fogar	Incapacitado/a permanente	Perceptor/a pensión distinta da xubilación (ou prexubilación)	Outras situacións ⁽¹⁾
Homes							
<i>España</i>	100	19,4	60,3	5,3	8,0	2,8	4,1
Andalucía	100	22,1	53,6	5,7	10,4	2,7	5,3
Aragón	100	18,3	66,9	4,5	6,9	1,6	1,7
Asturias	100	14,9	67,4	2,8	10,4	1,7	2,9
Baleares	100	20,8	55,3	8,7	6,3	4,1	4,9
Canarias	100	21,7	51,3	7,8	10,7	2,8	5,8
Cantabria	100	17,1	59,5	4,6	9,4	4,7	4,7
C. León	100	15,9	69,1	3,7	5,3	2,6	3,4
C. A Mancha	100	19,1	63,1	3,7	6,7	2,8	4,7
Cataluña	100	17,5	64,0	5,1	5,9	4,2	3,2
C. Valenciana	100	18,9	60,3	6,7	8,4	2,4	3,4
Extremadura	100	20,2	55,9	5,3	10,1	2,1	6,4
<i>Galicia</i>	100	16,0	62,1	5,8	10,2	3,1	2,8
Madrid	100	22,8	60,7	4,1	5,1	2,3	5,0
Murcia	100	22,8	53,7	6,8	9,8	3,2	3,8
Navarra	100	20,0	63,1	5,7	6,6	1,7	2,9
País Vasco	100	17,3	63,9	4,4	9,2	2,1	3,0
A Ríoxa	100	17,8	64,1	4,0	6,3	1,9	6,0
Ceuta	100	26,3	41,0	4,1	11,5	6,0	11,1
Melilla	100	34,3	41,8	1,5	8,7	4,3	9,4
Mulleres							
<i>España</i>	100	13,5	20,0	41,2	7,0	16,9	1,3
Andalucía	100	14,8	14,6	43,9	8,3	17,3	1,1
Aragón	100	13,3	17,8	42,2	8,9	17,3	0,6
Asturias	100	10,9	23,0	39,6	8,7	17,0	0,8
Baleares	100	13,6	26,4	39,1	4,1	14,6	2,2
Canarias	100	17,1	14,4	40,1	8,7	17,5	1,4
Cantabria	100	13,3	20,8	40,5	7,6	16,4	1,3
C. León	100	11,6	18,4	45,0	5,8	18,0	1,2
C. A Mancha	100	13,4	9,6	52,8	6,6	16,3	1,1
Cataluña	100	11,0	25,2	38,8	4,1	19,6	1,2
C. Valenciana	100	13,6	24,4	38,2	8,8	14,0	0,8
Extremadura	100	13,8	10,8	46,8	8,4	18,7	1,5
<i>Galicia</i>	100	12,7	32,5	30,3	7,2	16,1	1,2
Madrid	100	15,2	20,3	41,6	5,3	15,0	2,6
Murcia	100	15,2	17,9	42,9	10,2	13,2	0,5
Navarra	100	13,4	19,3	40,2	8,0	18,1	0,9
País Vasco	100	13,1	17,6	40,1	6,9	21,0	1,2
A Ríoxa	100	11,5	19,1	46,0	5,6	16,3	1,5
Ceuta	100	15,7	4,4	54,9	6,3	15,9	2,8
Melilla	100	20,1	8,3	41,3	9,5	16,7	4,1

(1) A categoría "Outra situación" inclúe aos inactivos/as que non mencionan ningunha situación de inactividade e declaran estar buscando emprego ou traballar. Datos en porcentaxes, respecto da poboación inactiva total de cada comunidade autónoma. Fonte: INE, EPA 4º trimestre.

na proporción de mulleres que realizaron en décadas anteriores un traballo retribuído é a explicación principal deste importante desaxuste, que contribúe a que ser muller de idade avanzada se constituía hoxe nun dos principais factores de risco para formar parte das bolsas de pobreza.

■ O 12,7% das inactivas galegas son estudantes e a porcentaxe ascende o 16% entre os homes.

■ O cobramento das pensións de viuvez prioritariamente por mulleres (xa que en décadas anteriores os/as cotizantes a social eran en proporción moi maioritaria os homes) explica que a porcentaxe de mulleres perceptoras de pensións diferentes ás ligadas á xubilación é cinco veces maior que nos homes.

A desagregación en dous grupos de idade do cadro 5.10 permítenos constatar que no máis novo (de 16 a 19 anos) as mulleres inactivas superan os homes inactivos en 1.400 persoas mentres que a medida que avanzamos en idade, tamén o facemos en diferenza, ata chegar a unha diferenza de 29.000 inactivas máis no grupo de 45 a 54 anos.

■ **Cadro 5.10 Inactivos/as por grupo de idade, sexo e comunidade autónoma. Valores absolutos. Galicia 2011**

	Total			De 16 a 19 anos			De 20 a 24 anos			De 25 a 34 anos			De 35 a 44 anos			De 45 a 54 anos			De 55 a 64 anos			De 65 e máis anos		
	2009	2010	2011	2009	2010	2011	2009	2010	2011	2009	2010	2011	2009	2010	2011	2009	2010	2011	2009	2010	2011	2009	2010	2011
Homes	427,6	434,7		36,6	37,8	37,2	25,2	27,6	27,6	23,0	23,3	20,1	16,2	14,4	13,6	22,7	23,2	23,3	68,2	67,8	68,7	235,7	240,5	244,8
Mulleres	641,3	647,8		41,2	38,8	38,6	31,0	34,0	33,9	30,7	34,4	28,0	41,2	43,7	40,9	62,7	57,5	52,4	100,2	100,6	94,4	334,4	338,8	342,4
Galicia	1.068,9	1.082,5	0,0	77,8	76,6	75,8	60,9	56,1	61,5	53,7	57,7	48,1	57,4	58,1	54,5	85,4	80,7	75,7	168,4	168,4	163,1	570,1	579,3	587,2

Fonte: INE.

Evidentemente, a incorporación máis igualitaria da muller ao mundo do traballo retribuído vaise producindo nos estratos de poboación máis novos.

5.2.3 Emprego e desemprego

Dentro da poboación activa inclúese tanto a que está a traballar (poboación ocupada) como a que busca emprego activamente (poboación desempregada).

A distribución porcentual da poboación ocupada por sexos e sectores económicos en cada unha das comunidades autónomas para o ano 2011 figura no cadro 5.11; nel destacaremos, no referido a Galicia e o total español, que:

■ O 81,6% das mulleres con emprego en Galicia traballan no sector servizos (en España alcanza o 88,7%).

■ A porcentaxe de mulleres que traballan en Galicia no sector agropesqueiro case triplica á media español de mulleres, mentres que nos homes non chega a duplicalo.

■ A subrepresentación da muller por sectores económicos é especialmente rechaante na construción, actividade na que solo chega ao 1,4% de ocupación, case igual que a media estatal.

**Distribución porcentual dos ocupados/as por sector económico,
comunidade autónoma e sexo. 2011**
■ Cadro 5.11

	Total	Agricultura	Industria	Construción	Servizos
Andalucía					
Homes	100,0	9,8	12,6	12,2	65,5
Mulleres	100,0	5,1	4,4	1,3	89,2
Aragón					
Homes	100,0	8,9	26,8	12,8	51,5
Mulleres	100,0	2,3	10,4	1,0	86,4
Asturias					
Homes	100,0	4,3	21,1	15,3	59,2
Mulleres	100,0	3,8	6,1	2,2	88,0
Baleares					
Homes	100,0	2,0	11,3	16,9	69,8
Mulleres	100,0	0,9	3,4	0,7	95,0
Canarias					
Homes	100,0	3,4	7,5	11,9	77,2
Mulleres	100,0	2,0	2,1	0,8	95,2
Cantabria					
Homes	100,0	2,8	23,1	13,6	60,6
Mulleres	100,0	3,0	8,3	1,8	86,8
C. León					
Homes	100,0	9,8	21,6	13,4	55,2
Mulleres	100,0	2,4	7,5	1,4	88,8
C. A Mancha					
Homes	100,0	9,4	21,4	15,9	53,3
Mulleres	100,0	3,0	8,6	0,9	87,5
Cataluña					
Homes	100,0	2,6	24,7	13,1	59,5
Mulleres	100,0	1,1	11,1	1,5	86,3
C. Valenciana					
Homes	100,0	4,6	23,8	13,0	58,5
Mulleres	100,0	1,3	9,3	1,3	88,1
Extremadura					
Homes	100,0	13,5	14,2	15,9	56,4
Mulleres	100,0	4,3	5,2	1,2	89,2
Galicia					
Homes	100,0	8,0	21,8	14,5	55,8
Mulleres	100,0	7,3	9,7	1,4	81,6
Madrid					
Homes	100,0	0,3	13,3	10,7	75,7
Mulleres	100,0	0,1	5,2	1,2	93,4
Murcia					
Homes	100,0	18,3	17,2	12,9	51,6
Mulleres	100,0	7,8	5,8	0,8	85,5
Navarra					
Homes	100,0	4,0	34,4	13,9	47,7
Mulleres	100,0	1,6	13,9	0,8	83,7
País Vasco					
Homes	100,0	1,3	32,7	11,6	54,4
Mulleres	100,0	0,7	9,8	1,2	88,3
A Rioxa					
Homes	100,0	6,9	32,4	17,1	43,7
Mulleres	100,0	1,7	14,6	1,3	82,4
Ceuta					
Homes	100,0	-	2,7	10,7	86,6
Mulleres	100,0	-	0,2		99,8
Melilla					
Homes	100,0	-	2,7	7,5	89,7
Mulleres	100,0	-	0,6	0,2	99,1
España					
Homes	100,0	5,6	19,4	12,9	62,0
Mulleres	100,0	2,4	7,6	1,3	88,7

Datos en porcentaxe.
Fonte: INE, EPA 4º trimestre.

No capítulo 4 pode comprobarse que a taxa de ocupación da muller en Galicia continúa estando moi por baixo da masculina.

As taxas de paro en 2011 en cada unha das comunidades españolas e desagregación por sexos figuran no cadro 5.12, que mostra que:

- A taxa de paro das mulleres é máis de 1,65 puntos superior á dos homes en Galicia e con 3,87 puntos de diferenza por debaixo da media española.
- As taxas de desemprego feminino son especialmente altas en Melilla, Andalucía e Ceuta (en todas elas supera o 30%).
- A taxa de desemprego feminino máis baixa tena o País Vasco e o seu valor é 12,77% seguida de Navarra (13,63%).

**Taxas de desemprego.
Por sexo e comunidade autónoma. 2011**

■ Cadro 5.12

	Homes	Mulleres
España	21,21	22,16
Andalucía	28,88	32,33
Aragón	13,87	17,55
Asturias	18,24	17,40
Baleares	22,34	21,31
Canarias	29,67	29,72
Cantabria	16,08	14,30
C. A Mancha	15,35	18,50
C. León	20,59	26,13
Cataluña	19,81	18,59
C. Valenciana	24,23	24,80
Extremadura	22,62	28,51
Galicia	16,64	18,29
Madrid	16,70	16,76
Murcia	25,25	25,62
Navarra	12,36	13,63
País Vasco	11,34	12,77
A Ríoxa	16,29	17,89
Ceuta	23,07	39,08
Melilla	20,17	30,30

Fonte: INE, EPA 4º trimestre.

A desagregación por grupos de idade de táxelas de desemprego de Galicia reflexa que:

- A taxa de desemprego en Galicia do estrato máis novo de mulleres (as menores de 25 anos) alcanzou o 23,52%, mentres que nas maiores de 25 anos chegou ao 21,53%.
- No grupo de homes esta taxa, para os menores de 25 anos (23,71%) é máis do dobre que para os maiores desa idade (17,46%)

Taxa de paro. Por idades e sexos. Galicia. 2011

■ Cadro 5.13

	Menores de 25 anos	Maiores de 25 anos
Homes	23,71	17,46
Mulleres	23,52	21,53

Datos de decembro 2011.

Fonte: Oficinas de Emprego da Xunta de Galicia. Consellería de Traballo e Benestar. Informe do paro rexistrado.

5.3 Demandas de emprego e paro rexistrado

Demandantes son os traballadores e traballadoras que se inscriben nos servizos públicos de emprego para a busca dun emprego ou mellorar o que posúen, para recibir outros servizos alleos ao emprego (orientación para o autoemprego, formación ocupacional) ou pola obrigatoriedade de inscribirse para recibir unha prestación por desemprego ou subsidio.

Os/ás demandantes de emprego clasifícanse en determinados colectivos de pertenza e así calcúlase por exclusión a cifra de paro rexistrado, ao poder reunir a demanda dunha traballador/a dous ou máis situacións. Estableceuse a seguinte orde de preferencia contabilizándose un demandante no primeiro colectivo que aparece:

- Demandantes inscritos sen dispoñibilidade
- Demandantes de emprego non parados:
 - Demandantes con baixa dispoñibilidade para o emprego.
 - Demandantes ocupados ou con relación laboral.
 - Demandantes dun emprego específico.
 - Outros demandantes sen emprego/non ocupados.
- Demandantes de emprego parados.

Parados/as. Por idade e sexo. Galicia. 2011

■ Cadro 5.14

	Nº parados/as		
	Mulleres	Homes	Total
16 a 19	1.403	2.467	3.870
20 a 24	8.003	9.577	17.580
25 a 29	14.648	15.233	29.881
30 a 34	18.878	17.211	36.089
35 a 39	19.196	16.299	35.495
40 a 44	17.255	14.550	31.805
45 a 49	15.678	13.917	29.595
50 a 54	14.409	13.919	28.328
55 a 59	12.967	12.603	25.570
60 a 64	10.022	9.999	20.021
Total	132.459	125.775	258.234

Fonte: Instituto Galego das Cualificacións.

Demándalos de emprego pendentes de demandantes parados/ás en 2011 foron 258.234. Deles o 48,71% correspondía ao colectivo de homes (España 49,97%) e o 51,29% ao de mulleres (España 50,03%). Por tramos de idade, no grupo de mulleres, son os de entre 35-39 anos (14,49%), 30-34 (14,25%) e 40-44 (13,03%) as que máis demandas acumulan; mentres que no dos homes son os de 30-34 anos (13,98%), 35-39 (13,75%) e 40-44 (12,32%).

O máis significativo é a diferenza do número de mulleres que demanda emprego sen conseguilo ao finalizar o ano 2011, fronte ao colectivo de homes, aínda que esta se viu reducida, ao igual que o ano anterior (mulleres 53,12% e homes 46,87% en 2010).

Parados/as. Por nivel académico e sexo. Galicia. 2011

■ Cadro 5.15

	Nº parados/as		
	Mulleres	Homes	Total
Ata Ctficado. Escolaridade*	46.725	57.729	104.454
Titulación ensino obrigatorio	35.801	36.267	72.068
Formación Profesional	20.898	14.982	35.880
BUP/ Bacharelato Superior/COU	11.457	8.919	20.376
Titulados universitarios	17.457	7.824	25.281
Outras titulacións	121	54	175
Total	132.459	125.775	258.234

*Inclúe certificado de escolaridade, primarios sen certificado e sen estudos.
Fonte: Instituto Galego das Cualificacións.

Centrándonos no nivel de estudos as diferenzas non son tan apreciables xa que nos dous grupos, é o colectivo de “Ata certificado de Escolaridade”, os que acumulan o maior número de demandas pendentes de demandantes parados. As mulleres 35,28% e homes 45,90%. As mulleres con estudos universitarios teñen un peor comportamento en canto ás demandas de emprego pendentes chegando ao 13,18%, fronte ao 6,22% de homes.

■ Cadro 5.16

**Demandas de emprego pendentes de demandantes parados/as.
Segundo grupo principal de ocupación. Por provincias. Decembro 2011**

	Homes				Mulleres			
	A Coruña	Lugo	Ourense	Pontevedra	A Coruña	Lugo	Ourense	Pontevedra
A Direct. e Xerent.	607	89	145	559	214	25	32	205
B Técnicos e prof. Saúde e Ensino	566	205	156	476	2.149	595	549	1.750
C Outros tec. Científicos e intelect.	2.912	646	569	2.229	4.000	772	686	2.849
D Técnicos profesionais de apoio	5.223	1.080	1.176	5.727	3.815	899	827	4.013
E Empregados oficina non públicos	1.954	406	556	1.858	5.419	1.320	1.389	5.462
F Empregados oficina públicos	366	54	96	381	1.644	288	390	1.482
G Trab. Servizos Restaur.e Comercio	2.880	739	823	2.997	12.117	3.470	3.529	13.641
H Trab. serv. Saúde	536	114	146	485	5.251	1.556	1.983	5.052
I Trab. serv. prot. e seg.	881	397	441	801	142	94	89	167
J Trab. Cualificados Agricul. Gandeí.	1.856	558	668	1.869	524	200	270	905
K Trab. cual. Construcción	11.641	2.710	2.777	11.281	139	38	40	161
L Trab. cual. industrias. Manufactu.	6.224	1.481	1.347	6.785	2.053	342	345	2.757
M Operador instal. y Maquin.	945	354	444	1.210	3.156	162	681	1.793
N Conductor operador maquin. móvil	3.788	1.598	1.441	3.791	146	63	39	260
O Traballa. non cualificado servizos	1.416	250	334	1.052	9.028	2.075	2.698	8.867
P Peóns Agricultura e construción	7.723	2.315	2.639	7.907	2.297	491	896	4.142
Q Ocupacións Militares	28	16	13	38	12	3	3	8
TOTAL	49.546	13.012	13.771	49.446	52.106	12.393	14.446	53.514

Fonte: SPEE

Por grupo principal de ocupación, as mulleres demandantes de emprego paradas, solicitan en maior número as seguintes ocupacións:

■ Traballadoras de servizos de restauración e comercio, 32.757 (24,73%). En España supón o 22,77%.

■ Traballadoras non cualificadas de servizos, 22.668 (17,11%)

■ Traballadoras de servizo saúde, 13.842 (10,45%)

■ Empregada de oficina non publico, 13.590 (10,26%)

■ Técnicas e profesionais de apoio 9.554 (7,21%).

No colectivo masculino, a profesión máis demandada segue sendo “Traballadores cualificados da construción” con 28.409 demandantes parados 22,59% (España 21,63%), seguida de peóns agrícolas e de construción con 20.584 demandantes 16,37% (España 22,73%), estas seguen sendo profesións reservadas aos homes.

Parados/as. Por actividade económica e sexo. Galicia. 2011

■ Cadro 5.17

	Nº parados/as		
	Mulleres	Homes	Total
O. Sen emprego anterior	18.359	9175	27.534
A Agricultura, gandería, caza e selvicultura e pesca	2.191	5.034	7.225
B Industrias extractivas	193	816	1.009
C Industrias manufactureiras	18.062	19.933	37.995
D Subministración enerxía eléctrica, gas, vapor e A.A	57	308	365
E Subministración de auga, actividades de saneamento	371	587	958
F Construción	3.885	40.922	44.807
G Comer., repar. vehíc. motor, motocicl. e art. persoal	21.005	11.546	32.551
H Transporte e almacenamento	2.206	5.987	8.193
I Hostalaría	17.355	5.514	22.869
J Información e comunicacións	1.810	1.548	3.358
K Activid. Financeiras e de seguros	935	1.115	2.050
L Actividades inmobiliarias	634	295	929
M Actividades profesionais, científicas e técnicas	7.049	4.860	11.909
N Actividades administrativas e servizos auxiliares.	13.179	8.098	21.277
O Admon. Pública e defensa; Seguridade social obrig.	7.347	4.797	12.144
P Educación	3.933	1.592	5.525
Q Actividades sanitarias e servizos sociais	6.779	835	7.614
R Actividades artísticas, recreativas e entretemento	1.394	1.412	2.806
S Outros servizos	4.963	1.333	6.296
T Actividades dos fogares como empregadores do persoal doméstico; e como produto	747	57	804
U Actividades de Organizacións e Org. Extraterritoriais	5	11	16
Total	132.459	125.775	258.234

Fonte: Instituto Galego das Cualificacións.

En canto á sección da actividade económica hai que destacar a actividade de comercio con 15,85% é a mais demandada, seguida de “sen emprego anterior” cun 13,86%, “industrias manufactureiras” con 13,64% e de “hostalaría” con 13,10%. En España en primeiro lugar aparecen Actividades administrativas, seguido de Hostalaría e de comercio.

Ao igual que vimos coas ocupacións mais demandadas, é a “construción” a sección de actividade económica onde o colectivo de homes concentra en maior medida as súas expectativas laborais, cun 35,62%, seguido de actividade de “industrias manufactureiras” co 15,98% e comercio.

Aínda que se aprecian actividades económicas igualmente demandadas por homes e mulleres, seguen existindo outras reservadas case exclusivamente ás mulleres, como “actividades sanitarias e de servizos sociais” (89%), “hostelería” (75,89%) e “educación” (71,18%).

**Demandas de emprego pendentes de demandantes parados/as.
Segundo idade e duración da demanda e sexo, por provincias. Decembro 2011**

■ Cadro 5.18

	A Coruña	Lugo	Ourense	Pontevedra	Galicia
HOMES					
> 25 anos					
< 1 mes	675	207	229	726	1.837
De 1 a ≤ 6 meses	2.413	711	697	2.766	6.587
De > 6 meses a ≤ 1 ano	704	227	236	818	1.985
De máis de 1 ano	610	151	166	708	1.635
Total	4.402	1.296	1.328	5.018	12.044
< 25 anos					
< 1 mes	5.655	1.297	1.381	4.982	13.315
De 1 a ≤ 6 meses	15.085	4.306	3.951	15.377	38.719
De > 6 meses a ≤ 1 ano	8.066	1.952	2.110	8.027	20.155
De máis de 1 ano	16.338	4.161	5.001	16.042	41.542
Total	45.144	11.716	12.443	44.428	113.731
Total	49.546	13.012	13.771	49.446	125.775
MULLERES					
> 25 anos					
< 1 mes	577	143	160	528	1.408
De 1 a ≤ 6 meses	1.890	591	599	2.139	5.219
De > 6 meses a ≤ 1 ano	481	156	178	585	1.400
De máis de 1 ano	490	161	149	579	1.379
Total	3.438	1.051	1.086	3.831	9.406
< 25 anos					
< 1 mes	4.897	983	980	4.260	11.120
De 1 a ≤ 6 meses	13.697	3.815	3.498	14.706	35.716
De > 6 meses a ≤ 1 ano	7.294	1.771	2.012	7.355	18.432
De máis de 1 ano	22.780	4.773	6.870	23.362	57.785
Total	48.668	11.342	13.360	49.683	123.053
Total	52.106	12.393	14.446	53.514	132.459

Fonte: SEPE

As mulleres maiores de 25 anos representa o 92,90% (En España 90,43%) das demandas pendentes de demandantes parados/ás fronte ao 90% dos homes (88,73% en España). O 47% das mulleres maiores de 25 anos permanecen máis dun ano como demandantes de emprego (36,53% homes) e o 29% (34% homes), entre un e seis meses.

■ Cadro 5.19

**Demandas de emprego pendentes. Segundo clasificación da demanda.
Por sexo e por provincias. Decembro 2011**

	A Coruña	Lugo	Ourense	Pontevedra	Galicia
HOMES					
Non parados					
Con dispoñibilidade limitada	3.257	606	1.188	3.229	8.280
Con relac. Laboral	3.105	917	538	6.860	11.420
Ocupados	2.798	871	847	2.687	7.203
Demandan empregos específicos	362	139	138	569	1.208
Outros non ocupados	2.977	798	758	2.149	6.682
Total	12.499	3.331	3.469	15.494	34.793
Parados	49.546	13.012	13.771	49.446	125.775
Total	62.045	16.343	17.240	64.940	160.568
MULLERES					
Non paradas					
Con dispoñibilidade limitada	2.379	287	887	2.185	5.738
Con relac. Laboral	2.694	467	338	4.183	7.682
Ocupadas	5.274	1.852	1.912	4.983	14.021
Demandan empregos específicos	411	202	210	569	1.392
Outras non ocupadas	2.940	839	1.142	2.786	7.707
Total	13.698	3.647	4.489	14.706	36.540
Paradas	52.106	12.393	14.446	53.514	132.459
Total	65.804	16.040	18.935	68.220	168.999
TOTAL	127.849	32.383	36.175	133.160	329.567

Fonte: SEPE

**Baixas de demandas de emprego.
Segundo causa da baixa. Por sexo e por provincias. Decembro 2011**

■ Cadro 5.20

	A Coruña	Lugo	Ourense	Pontevedra	Galicia
HOMES					
Baixas por colocación					
Con oferta previa	36	24	19	38	117
Sen oferta previa	2.801	637	553	2.912	6.903
Total	2.837	661	572	2.950	7.020
Non renovación	2.913	845	863	2.996	7.617
Outras causas	480	88	61	456	1.085
Total	6.230	1.594	1.496	6.402	15.722
MULLERES					
Baixas por colocación					
Con oferta previa	92	53	30	82	257
Sen oferta previa	3.400	924	955	3.357	8.636
Total	3.492	977	985	3.439	8.893
Non renovación	3.261	932	1.000	3.125	8.318
Outras causas	510	93	90	649	1.342
Total	7.263	2.002	2.075	7.213	18.553

Fonte: SEPE

Para finalizar faremos unha referencia ás baixas na demanda de emprego. As baixas por colocación representa o 47,93% (España 48,16%) no grupo de mulleres, fronte ao 44,65% no dos homes.

O seguinte cadro do Instituto Galego das Cualificacións danos unha visión resumida dos valores máis altos das paradas/os en Galicia no ano 2011.

■ Cadro 5.21

Perfil dos parados/as en xeral. Ano 2011. Galicia

Descrición	Perfil tipo
Sexo	Muller
Grupo de idade	30 a 34
Nivel académico	Ata Certificado Escolaridade
Sección da clasific. CNAE	Construción
Ocupación máis demand. no ámbito feminino a 4 díx.	Dependentes e exhibidores en tendas, almacéns, quioscos, mercad.
Ocupación máis demand. no ámbito masculino a 4 díx.	Albaneis

Fonte: Instituto Galego das Cualificacións.

5.4 Contratos de traballo

Neste capítulo utilizaremos os cadros elaborados polo Instituto Galego de Estadística e os facilitados polo SEPE.

No capítulo 7, dedicado á contratación móstranse os datos facilitados polo SEPE por tipos de contratos e sexo, que servirán como información complementaria para este capítulo.

No ano 2011 a contratación feminina supuxo o 48,66% do total da contratación, tanto de contratos iniciais, como conversión en indefinidos e Adscricións en Colaboración social. Se o distribuímos os contratos iniciais supuxeron o 48,66%, as conversións o 48,86% e as Adscrición o 33,99% do total de ambos os dous sexos, sempre por debaixo da contratación masculina.

■ Cadro 5.22

Contratados. Por idade e sexo. Galicia. 2011

	Nº contratados		
	Mulleres	Homes	Total
16 a 19	8.977	10.808	19.785
20 a 24	55.265	53.564	108.829
25 a 29	66.377	67.761	134.138
30 a 34	58.460	65.632	124.092
35 a 39	44.151	47.719	91.870
40 a 44	36.627	35.126	71.753
45 a 49	27.775	26.726	54.501
50 a 54	17.862	20.170	38.032
55 a 59	7.848	10.876	18.724
60 a 64	3.051	5.558	8.609
65 ou máis anos	392	724	1.116
Total	326.785	344.664	671.449

Fonte: Instituto Galego das Cualificacións.

Se facemos unha análise por idades, observamos como o tramo de idade con maior contratación foi o de 25-29 anos (66.377 contratos), seguido do de 20-24 anos (58.460 contratos).

Ao comparar os datos por idades do grupo de mulleres, co dos homes, chama a atención, que se ben en case todos os grupos de idade a contratación masculina supera a feminina, hai grupos onde a diferenza é maior. O grupo de mulleres de 16-19 anos só rexistrou 8.977 contratos, fronte aos 10.808 de homes. O de 55-59 anos rexistrou 7.848 contratos femininos fronte a 10.876 masculinos e o de 60-64 anos repartíuse en 3.051 contratos para as mulleres e 5.558 para os homes. Nos grupos de idade intermedios é onde menos diferenzas se presentan, estas son máis acusadas nos tramos de menor idade e nos de maior idade.

Outra característica dos contratos concertados con mulleres é que o son maioritariamente no sector servizos.

Segundo o seguinte cadro o 91,65% das mulleres traballadoras galegas exercen a súa profesión no sector servizos. O segundo sector de importancia é a industria onde traballa o 6,53%. En ala Agricultura e Construción a representación feminina é moi escasa.

**Contratos nos catro grandes sectores de actividades económicas
(clasificación CNAE 2009) por sexo. Galicia. 2011**

■ Cadro 5.23

	Mulleres	Total	% de Mulleres
Agricultura	3.189	21.045	15,15
Industria	20.547	54.403	37,77
Construcción	2.518	47.028	5,35
Servizos	288.215	523.810	55,02
Total	314.469	646.286	48,66

Fonte: Instituto Galego das Cualificacións.

O sector servizos é o único onde a contratación feminina supera a masculina representando un 55,02% do total dos contratos realizados neste sector. Dentro deste sector, a actividade administrativa e de servizos auxiliares, Hostalaría e comercio, concentran maior número de mulleres traballadoras con 175.499 traballadoras contratadas en 2011 fronte ao total do sector servizos de 288.215 contratacións.

■ Cadro 5.24

Contratos sectoriais por seccións (clasificación CNAE) e sexo. Galicia. 2011

	Muller	Home	Total
A Agricultura, gandería, caza e selvicultura e pesca	3.189	17.856	21.045
B Industrias extractivas	65	649	714
C Industrias manufactureira	19.593	30.622	50.215
D Subministración de enerxía elec, gas, vapor e aire acondic.	49	115	164
E Subministración de auga, saneamento, residuos desconta.	840	2.470	3.310
F Construción	2.518	44.510	47.028
G Comercio por xunto e polo miúdo, reparación vehiculos mo.	44.767	24.655	69.422
H Transporte e almacenamento	10.416	39.852	50.268
I Hostalaría	51.865	35.746	87.611
J Información e comunicacións	6.060	8.229	14.289
K Actividades financeiras e de seguros	1.446	895	2.341
L Actividades inmobiliarias	568	349	917
M Actividades profesionais, científicas e técnicas	12.894	8.445	21.339
N Actividades administrativas e servizos auxiliares	78.867	65.776	144.643
O Admón, pública e defensa; seguridade social obrigatoria	13.177	9.172	22.349
P Educación	15.389	8.538	23.927
Q Actividades sanitarias e de servizos sociais	29.058	4.380	33.438
R Actividades artísticas recreativas e de entretemento	12.458	25.544	38.002
S Outros servizos	10.991	3.918	14.909
T Actividades dos fogares e uso prop.	253	95	348
U Orga. Extraterritoriais	6	1	7
Total	314.469	331.817	646.286

Fonte: Instituto galego das cualificacións

A distribución do emprego feminino está moi ligada ás ocupacións que desempeñan, por iso é importante analizar como se distribúen os empregos segundo a ocupación.

Se ben é certo que hai pouca representación de mulleres en postos de Dirección de Empresas, só o 34,33% fronte ao 65,67% de homes, as porcentaxes iguálanse en Técnicas e Profesionais de saúde e ensino e Outros técnicos científicos e intelectuais (50,85% de mulleres). O maior número de mulleres con formación superior ou universitaria está a ter reflexo no mercado de traballo, e a medio ou longo prazo ten que repercutir en que pasen a ocupar postos de dirección e polo tanto, tamén repercutan nos niveis salariais.

Un grupo con forte representación feminina é o de Traballadoras de servizos de saúde co 87,31%, en segundo lugar atopamos as Empregadas de oficina público e non público co 69,34%.

Outro grupo de ocupación con grande representación feminina é o dos Empregadas en servizos de Restauración e comercio co 66,13%.

Entre as traballadoras cualificados da construción a presenza da muller é moi escasa, só o 1,95% e no grupo de Traballadoras de agricultura a representación masculina tamén é moi superior á feminina.

Contratos asociados aos grandes grupos de ocupación por sexo. Galicia. 2011

■ Cadro 5.25

		Nº Contratos
A	Dirección e xerencia	1.538
	Muller	528
	Home	1.010
B	Técnicos e profesionais. Saúde e Ensino	27.776
	Muller	19.531
	Home	8.245
C	Outros técnicos. Científicos e intelect.	39.309
	Muller	14.582
	Home	24.727
D	Técnicos, profes. De apoio	43.233
	Muller	18.094
	Home	25.139
E	Empregados oficina non público	24.105
	Muller	15.680
	Home	8.425
F	Empregados oficina público	23.840
	Muller	17.564
	Home	6.276
G	Traballadoras servizo Restaur. E Comercio.	139.082
	Muller	91.972
	Home	47.110
H	Traballo. Serv. saúde	42.199
	Muller	36.843
	Home	5.356
I	Trab. Serv. Prot y Segur.	
	Muller	1.766
	Home	7.931
J	Traballo cualificado Agricultura, gandería	11.566
	Muller	1.965
	Home	9.601
K	Traballo cualificado da construción	30.340
	Muller	591
	Home	29.749
L	Traballo cualificado industr. Manufact.	42.114
	Muller	12.658
	Home	29.456
M	Operador, instalador e maquinista	15.367
	Muller	7.044
	Home	8.323
N	Conductor, operad. Maquin. Móvil	34.316
	Muller	2.019
	Home	32.297
O	Traballador non cualificado. Servizos	61.857
	Muller	44.909
	Home	16.948
P	Peóns Agricultura e Construción	99.893
	Muller	28.652
	Home	71.241
Q	Ocupacións Militares.	144
	Muller	71
	Home	73
Total contratos		646.286
Total mulleres		314.469
Total homes		331.817

Fonte: Instituto Galego das Cualificacións.

Podemos concluír que, no referente aos grupos de ocupación existen dúas tendencias:

■ Un grupo maioritario que desempeña as súas funcións como Empregada Administrativa, ou como traballadora de servizos de restauración, persoais e do comercio.

■ Un grupo minoritario, que grazas á obtención dun título universitario, ocupan postos como Técnicos e Profesionais en saúde e ensino e outros técnicos Científicos e Intelectuais.

Como expuxemos ao inicio deste apartado, a contratación masculina no 2011 foi superior á feminina e o foi especialmente nos contratos indefinidos ordinarios, onde a contratación feminina supuxo o 37,38% e nos indefinidos a tempo parcial chegou ao 65,57%. Non obstante nos Contratos indefinidos de Fomento da contratación a representación das mulleres en 2011 chegou ao 52,77%.

**Contratos indefinidos acollidos a medidas de fomento da contratación.
Segundo sexo, idade e provincias. Galicia 2011**

■ Cadro 5.26

	Homes					Mulleres					Total
	< 25	25-29	30-39	40-44	≥45	< 25	25-29	30-39	40-44	≥45	
A Coruña	499	657	889	210	600	578	840	848	222	504	5.847
Lugo	207	184	249	86	205	180	215	207	56	151	1.740
Ourense	150	169	179	69	169	160	181	176	54	153	1.460
Pontevedra	374	595	846	248	607	517	624	784	216	544	5.355
Total	1.230	1.605	2.163	613	1.581	1.435	1.860	2.015	548	1.352	14.402

Fonte: SPEE. Contratos rexistrados.

Tipoloxía contractual por sexo e idade. Ano 2011

■ Cadro 5.27

	Muller	Home
Indefinido ord. E fomento emprego	11.524	16.504
De obra ou servizo	96.424	135.029
Eventual por circunst. da produción	134.965	137.032
Interinidade	62.464	23.339
Prácticas	1.551	1.477
Para a formación	2.220	2.652
Outros	5.325	15.580
TOTAL	314.473	331.613

Fonte: Instituto Galego das Cualificacións.

A contratación segundo modalidade e sexo pódense consultar nos cadros do Capítulo 7.

Hai determinadas modalidades de contratación con maior peso feminino e outras onde o peso dos homes é moito maior. Entre os claramente femininos destacar os de interinidade (72,76%) e os que se realizan a tempo parcial tanto indefinidos como temporais (65,78%). Os contratos indefinidos acollidos a medidas de Fomento da

contratación, aumentan diferenzas chegando no grupo de mulleres ao 52,71% e no de homes ao 47,23%. Este ano, de novo, o contrato en prácticas realizado a mulleres (51,22%) supera os concertados con homes.

Os contratos temporais, tanto a xornada completa como parcial, alcanzan no colectivo feminino o 96,33% da contratación a mulleres, mentres que no colectivo masculino chega ao 95,03%.

Os contratos indefinidos, tanto a xornada completa como parcial, supuxeron o 3,66% nas mulleres e o 4,97% nos homes.

Mantense a tendencia dos últimos anos onde a contratación feminina está caracterizada por unha maior temporalidade e un maior uso de contrato a tempo parcial.

5.5 Formación

Outro factor importante a ter en conta na inserción da muller no mundo do traballo é, sen dúbida, a formación académica á que accede o alumnado feminino como fase previa ao seu acceso ao mercado laboral.

Neste apartado imos tratar a formación regulada. Dentro da formación regulada centrarémonos nos ciclos formativos de FP Grao Superior, Bacharelato e Titulacións Universitarias, por consideralos máis significativos, e para iso imos utilizar os datos facilitados polo Instituto Galego de Estadística (IGE) e os do INE.

No alumnado matriculado nos ciclos formativos de Grao Superior, observamos que para o curso 2010-2011, o 49,95% dos alumnos/ás eran mulleres, porcentaxe inferior ao dos homes por primeira vez nos últimos anos.

Alumnado matriculado en ciclo formativo de FP grao superior, por sexo. Curso 2011 / 2012. Galicia-España

■ Cadro 5.28

	Total	Homes	Mulleres
Galicia	14.856	7.436	7.420

Unidade: nº de alumnos/as.

Fonte: IGE Información subministrada directamente pola Consellería de Educación e Ordenación Universitaria

O alumnado matriculado en Bacharelato, segundo o IGE no curso 2011 mostra que as mulleres matriculadas representan en Galicia o 54,40%, superior en máis de 8 puntos á media masculina do 45,59%, confirmándose novamente a necesidade dunha maior formación do colectivo feminino para enfrontarse ao mundo do traballo.

Ensinanza non universitaria. Alumnado matriculado en bacharelato, por sexos. Curso 2011 - 2012. Galicia

■ Cadro 5.29

	Ambos sexos	Varons	Mulleres
Galicia	31.901	14.544	17.357

Unidade: nº de alumnos/as.

Fonte: IGE Información subministrada directamente pola Consellería de Educación e Ordenación Universitaria

Abandono educativo temperán. Poboación entre 18 e 24 anos (ambos inclusive) que non completou o nivel de educación secundaria segunda etapa e non segue ningún tipo de formación (regrada ou non regrada). Galicia

■ Cadro 5.30

	Total	Homes	Mulleres
2008	24,1	32,2	15,8
2009	26,0	31,7	20,1
2010	23,1	27,8	18,3
2011	20,8	25,5	15,8

Unidades: Porcentaxes.

Fonte: IGE-INE. Enquisa de poboación activa.

Nota: para o cálculo deste indicador empréganse medias anuais dos datos trimestrais. 27-01-2012

O abandono educativo temperán dos que non completaron o nivel de educación secundaria e non seguen ningunha formación, é sensiblemente superior nos homes, superando en 9,7 puntos as mulleres en 2011. Talvez as dificultades que ten a muller para iniciarse no mercado laboral, sexa unha das razóns para que persistan na súa formación académica.

No ensino Universitario en Galicia, segundo o INE, para o curso 2010-2011, o alumnado feminino era superior ao masculino, chegando ao 56,16%.

Alumnado matriculado en Ensino Universitario, por tipo de estudo e sexo. Curso 2010-2011. Galicia

■ Cadro 5.31

	Total	Mulleres
Total	74.842	42.035
Estudos de 1er. e 2º Ciclo	42.753	23.803
Estudos de grao	21.509	12.405
Másteres oficiais	4.850	2.733
Doctorado (3er. Ciclo)	5.730	3.094

Unidade: nº de alumnos/as.

Fonte: INE.

A porcentaxe media do 56,19% varía moito segundo a especialidade elixida:

■ As especialidades máis demandadas polas mulleres son:

- Mestra/ou
- Dereito
- Administración e Dirección de empresa
- CC. Empresariais
- Medicina
- Enfermaría

■ As especialidades con máis baixa representación feminina son:

- Enxeñaría Industrial

- Enxeñaría naval
- Enxeñaría de Telecomunicacións
- Maquinas navais
- Estudos de arquitectura e enxeñaría técnica

Como se pode observar, seguen existindo titulacións e especialidades reservadas case exclusivamente ás mulleres, aínda que parece que pouco a pouco vanse producindo movementos cara a outras áreas.

■ Cadro 5.32

**Alumnado que terminou os estudos Universitarios,
por tipo de estudio e sexo. Curso 2010 - 2011. Galicia**

	Total	Mulleres
Total	13.524	8.632
Estudos de 1er. E 2º ciclo	9.497	6.008
Estudos de grao	828	520
Másteres oficiais	2.761	1.611
Tesis doctorais aprobadas	438	223

Unidade: nº de alumnos/as.

Fonte: INE.

(1) Estudos conducentes a obtención de dúas titulacións

É moi significativo constatar que do alumnado que finaliza os seus estudos universitarios, o 61,83% son mulleres:

- Estudios de primeiro e segundo ciclo: Foron rematados polo 63,26% de mulleres fronte ao 36,74% de homes.
- Estudios de grao: Finalizáronos o 62,8% de mulleres e o 37,2% de homes.
- Másteres oficiais: o 58,3% de mulleres e 41,7 de homes.
- Tese Doutoral: Del total de alumnos, o 50,9% dos diplomados/ás foron mulleres e 49,1 foron homes.

É de destacar que se ben o 56,16% dos matriculados/ás eran mulleres, do total de alumnos/ás que finalizaron os seus estudos, o colectivo feminino supuxo o 61,83%, fronte ao 38,17% de homes.

5.6 Poder e toma de decisións

A idea de participación equilibrada de homes e mulleres nos procesos de toma de decisións incorporouse progresivamente en recomendacións de Nacións Unidas, Unión Europea e Consello de Europa. Este último, adoptou a recomendación dunha participación feminina non inferior ao 40% en calquera órgano de decisións para alcanzar o devandito equilibrio, e esa porcentaxe foi establecida como mínimo na lexislación nacional, por medio de 7, do 22 de marzo, para a igualdade efectiva de mulleres e homes, para alcanzar unha composición equitativa en todos os ámbitos claves da toma de decisións.

Distribución por sexo de altos cargos da Administración do Estado en porcentaxe de mulleres 2008/ 2010

■ Cadro 5.33

	2010	2009	2008
Total	31,00	33,80	33,20
Goberno	43,80	50,00	50,00
Secretarías do Estado	23,30	29,00	33,30
Subsecretarías	26,50	27,50	28,10
Secretarías Xerais	45,00	33,30	31,80
Secretarías Xerais Técnicas	50,00	35,30	41,20
Direccións Xerais	29,40	34,50	32,10

Fonte: elaboración do Instituto da Muller, a partir dos datos facilitados polo Ministerio de Facenda e Administración Pública. INE

En 2011 a representatividade que teñen as mulleres nos Altos Cargos da Administración do Estado chegou ao 31,8% (Secretarías de Estado, Subsecretarías, Secretarías Xerais e Directores/as Xerais), o que supón unha redución con respecto a 2009 de 2,8 puntos. No Goberno alcánzase a paridade do 43,8%, nas Secretarías Xerais o 45% e nas Secretarías Xerais Técnicas chégase ao 50% de participación. Pola contra as Secretarías de Estado só chegan ao 23,3% e s ao 26,5%.

■ Cadro 5.34

Mulleres no goberno en %

	2011	2010	2009	2008	2007	2006	2005	2004	2003(2)	2003	2002	2000	1999(2)	1999	1996
Partido no goberno	PP	PSOE	PSOE	PSOE	PSOE	PSOE	PSOE	PSOE	PP	PP	PP	PP	PP	PP	PP
Ambos sexos	13	15	17	17	16	16	16	16	16	16	16	17	15	15	15
% de mulleres	30,77	46,67	52,94	52,94	43,75	50	50	50	31,25	25	18,75	17,65	13,33	20	26,67

Outra mostra do papel da muller no poder e a toma de decisións, é a súa presenza no Goberno. Neste cadro pódese ver a evolución da representación da muller dende 1982, pasando de cero, ata alcanzar o 52,94% en 2008 e 2009. No ano 2011 produciuse unha redución, quedando a participación feminina nun 30,77%

Composición dos Parlamentos Autonómicos

■ Cadro 5.35

	2009		2010	
	Ambos sexos	% Mulleres	Ambos sexos	% Mulleres
Total	1.260	41,7	1.260	41,7
Andalucía	109	45,9	109	45,9
Aragón	67	35,8	67	35,8
Asturias	45	33,3	45	33,3
Baleares	59	49,2	59	49,2
Canarias	60	40,0	60	40,0
Cantabria	42	40,5	42	40,5
C. León	83	43,4	83	43,4
C. La Mancha	47	53,2	47	53,2
Cataluña	135	36,3	135	41,5
C. Valenciana	99	45,5	99	45,5
Extremadura	65	40,0	65	40,0
Galicia	75	40,0	75	40,0
Madrid	120	42,5	120	42,5
Murcia	46	39,1	46	39,1
Navarra	50	38,0	50	38,0
País Vasco	75	45,3	75	45,3
A Rioxa	33	39,4	33	39,4
Ceuta	25	40,0	25	40,0
Melilla	25	40,0	25	40,0

Fonte: Instituto da muller.

A representación da muller nos Parlamentos Autonómicos mantívose en 2010 nunha media do 42,2%.

A maior presenza feminina dáse en Castela-A Mancha co 53,2% e a menor no Principado de Asturias co 33,3%.

En Galicia a representación é do 40%.

No cadro 5.36 vemos a participación feminina nos Parlamentos Autonómicos en 2011. Aínda que en termos globais a participación das mulleres aumentou, este aumento só produciuse nalgúns CC.AA. como Castela-León que pasou do 43,37% a un 66,67%

■ Cadro 5.36

Composición dos Parlamentos Autonómicos

	2010		2011	
	Ambos sexos	% Mulleres	Ambos sexos	% Mulleres
Total	1.260	41,7	1.268	43,1
Andalucía	109	45,90	109	45,87
Aragón	67	35,80	67	32,84
Asturias	45	33,30	45	42,22
Baleares	59	49,20	59	45,76
Canarias	60	40,00	60	36,67
Cantabria	42	40,50	39	43,59
C. León	83	43,40	84	66,67
C. La Mancha	47	53,20	49	46,94
Cataluña	135	41,50	135	41,50
C. Valenciana	99	45,50	99	40,40
Extremadura	65	40,00	65	40,00
Galicia	75	40,00	75	40,00
Madrid	120	42,50	129	44,19
Murcia	46	39,10	45	40,00
Navarra	50	38,00	50	34,00
País Vasco	75	45,33	75	39,39
A Rioxa	33	39,40	33	45,33
Ceuta	25	40,00	25	40,00
Melilla	25	40,00	25	40,00

Fonte: Instituto da muller.

A maior representación feminina atopámola en Castela-a Mancha (53,2%), seguida de Illas Baleares, e a menor en Asturias e Aragón cun 33,3% e 35,8 respectivamente.

Mulleres no Parlamento Europeo. 2009

■ Cadro 5.37

	Total Escaños	% Mulleres
UE-27	736	35,10
Alemania	99	37,40
Austria	17	41,20
Bélxica	22	36,40
Bulgaria	17	41,20
Chipre	6	33,30
Dinamarca	13	46,20
Eslovaquia	13	38,50
Eslovenia	7	28,60
España	50	36,00
Estonia	6	50,00
Finlandia	13	61,50
Francia	72	47,20
Grecia	22	31,80
Hungría	25	48,00
Irlanda	22	36,40
Italia	12	25,00
Letonia	72	22,20
Lituania	8	37,50
Luxemburgo	12	25,00
Malta	6	16,70
Países Baixos	5	0,00
Polonia	50	22,00
Portugal	22	36,40
R. Checa	22	18,20
Reino Unido	72	31,90
Rumania	33	36,40
Suecia	18	55,60

Nota: entre paréntesis o ano das últimas eleccións.

Fonte: elaboración do Instituto da Muller a partir dos datos proporcionados pola Unión Interparlamentaria a través da súa páxina web. INE.

Nos Parlamentos nacionais dos países europeos existen grandes diferenzas dependendo dos países. Así en Suecia a participación feminina alcanza o 44,99% e en Finlandia o 40%, mentres que en Malta é dun 8,7%, en Hungría dun 9,7% e en Romanía do 11,4%.

En España a participación da muller no Parlamento é de 36,57%.

Participación de mulleres nos Parlamentos Nacionais dos países europeos. Cámara única ou baixa. 2010

■ Cadro 5.38

	Total Escaños	% Mulleres
UE-27	7.072	34,00
Alemania (2009)	622	32,80
Austria (2008)	183	27,87
Bélxica (2010)	150	39,33
Bulgaria (2009)	240	20,83
Chipre (2006)	56	12,50
Dinamarca (2007)	179	37,99
Eslovaquia (2006)	150	15,33
Eslovenia (2008)	90	14,44
España (2008)	350	36,57
Estonia (2007)	101	22,77
Finlandia (2007)	200	40,00
Francia (2007)	577	18,89
Grecia (2007)	300	17,33
Hungría (2010)	386	9,07
Irlanda (2007)	165	13,94
Italia (2008)	630	21,27
Letonia (2006)	100	19,00
Lituania (2008)	141	19,15
Luxemburgo (2009)	60	20,00
Malta (2008)	69	8,70
Países Baixos (2010)	150	40,67
Polonia (2007)	460	27,83
Portugal (2009)	230	20,00
R. Checa (2006)	200	22,00
Reino Unido (2005)	150	22,00
Rumanía (2008)	334	11,38
Suecia (2010)	349	44,99

Nota: entre paréntesis o ano das últimas eleccións.

Fonte: elaboración do Instituto da Muller a partir dos datos proporcionados pola Unión Interparlamentaria a través da súa páxina web.

INE.

O cadro 5.42 sobre a participación da muller nos Gobernos europeos (ano 2009 último dispoñible), pon de manifesto un aumento, pasando do 24,54% de 2008 ao 25,56% de 2009. Este aumento non de repartiu por igual en todos os países da Unión Europea: a maior porcentaxe de representación feminina osténtao en 2009 Finlandia (66,67%), seguida de Suecia (45,45%) e Dinamarca (42,11%), mentres que a menor representación a atopamos en Hungría (0%), Estonia (7,14%) e Eslovaquia (12,5%)

En España, en 2009, a representación da muller no Goberno alcanzou o 50%.

Os datos ofrecidos nalgúns dos cadros anteriores e seguintes non están desagregados por CC.AA., pero aínda así os seus resultados son significativos e extrapolables, aínda que con particularidades, á situación galega.

Segundo información do Mº de AA. PP, aínda que a porcentaxe de funcionarias (53,47%) é superior ao de funcionarios, a medida que ascendemos no complemen-

to de destino, o número de mulleres diminúe, ata chegar ao nivel 30 onde só hai un representación feminina do 32,63% e ao nivel 29 cun 34,85%.

Ao ir descendendo de nivel, as porcentaxes vanse igualando, ata chegar ao nivel 22 cun 50,93% de mulleres, e seguir incrementándose a presenza feminina en niveis máis baixos como o nivel 18 (66,12%), o 16 (65,78%) ou o 14 (64,59%). O nivel 10 é o único que ten paridade, cun 50% en cada colectivo.

■ Cadro 5.39

Participación de mulleres en diversos órganos constitucionais. España 2010

TOTAL	Total	% de Mulleres
	137	19,7
Consello do Estado	28	17,9
Consello Xeral do Poder Xudicial	20	35,0
Tribunal de Contas	14	7,1
Defensor do Pobo	1	0,0
Xunta Electoral Central	13	15,4
Consello Económico e Social	61	23,0

Fonte: Elaboración do Instituto da Muller a partir de datos do Ficheiro de Altos Cargos. Datos abril 2011

Unha distribución similar a la Administración Pública en canto a mulleres e homes, atopámola reflectida na empresa privada. En a Xerencia de empresas con máis de 10 traballadores só hai un 26,42% de mulleres e nas de menos de 10 traballadores, un 36,34%. Non obstante, cando a muller traballa soa, como autónoma, sen asalariados a porcentaxe chega ao 56,31%.

A representación feminina en órganos constitucionais como o Consello de Estado, Consello Xeral do Poder Xudicial, Tribunal de Contas, Defensor do Pobo, Xunta Electoral Central e Consello Económico e Social, segue sendo baixo, aínda que en progresivo aumento.

A participación máis alta obsérvase no Consello Xeral do Poder Xudicial (35%) e no e Consello Económico e Social (22,95%).

A participación feminina no ano 2010 no Poder Xudicial, era do 47,95%. Pero a medida que se ascende na carreira xudicial, a porcentaxe diminúe.

En categorías de xuíces/ás a participación é maioritariamente feminina (65,15%), pero solo alcanza o 12,20% (8,9% en 2008) no caso de maxistrados do Tribunal Supremo.

5.7 Conciliación entre a vida laboral e familiar

Talvez sexa a conciliación entre a vida laboral e familiar un dos maiores condicionantes do acceso da muller ao mundo laboral. Os efectos negativos das dificultades de conciliación seguen recaendo sobre as mulleres a falta de repartición equitativa das responsabilidades familiares e a ausencia de infraestruturas axeitadas e suficientes para atender nenos e dependentes contribuíron ao escaso cambio producido.

Excedencias por cuidado de persoas dependentes. España 2010- 2011

■ Cadro 5.40

	Ambos sexos		Mulleres	
	2010	2011	2010	2011
Galicia	122,00	140,00	96,00	117,00
España	6.136,00	6.202,00	5.209,00	5.276,00

Fonte: Tesourería Xeral da Seguridade Social

O cadro 5.40 móstranos a nivel de toda España, como o 85% das excedencias para o coidado de familiares son solicitadas por mulleres e a nivel de Galicia alcanzouse o 83,6%.

Núcleos familiares monoparentais por sexo en miles. 2008-2011

■ Cadro 5.41

	Ambos sexos	Porcentaxe Monoparentais Femininos
2008	451,500	86,07
2009	533,80	86,25
2010	558,30	86,37
2011	549	88,66

Fonte: EPA

No cadro 5.41 serve para confirmar o papel da muller como responsable do coidado dos fillos, cunha porcentaxe moi superior de familias monoparentais femininas (88,66% en 2010), fronte ao 11,13% de monoparentais masculinas.

Permisos de maternidade por comunidades autónomas

Cadro 5.42

		2008	2009	2010	2011
Ambos sexos e porcentaxe de mulleres	Total	359.160	340.512	332.557	324.405
	Andalucía	65.205	61.135	59.330	57.659
	Aragón	10.595	9.404	9.125	9.121
	Asturias	5.768	5.814	5.536	5.638
	Baleares	8.899	8.403	8.087	7.715
	Canarias	13.420	12.191	11.259	10.638
	Cantabria	4.204	4.020	4.102	3.945
	C. León	14.480	14.376	14.398	14.285
	C. La Mancha	13.168	12.807	12.960	12.436
	C. Valenciana	37.405	61.323	58.896	32.532
	Cataluña	64.374	66.080	64.670	57.344
	Extremadura	6.874	16.716	16.685	6.495
	Galicia	17.113	55.982	55.329	16.464
	Madrid	59.022	11.321	10.946	53.788
	Murcia	11.725	5.606	5.390	10.333
	Navarra	5.770	2.303	2.366	5.311
	A Ríoxa	2.336	34.470	33.135	2.179
	País Vasco	18.058	17.265	17.730	17.728
	Ceuta	354	343	404	376
	Melilla	390	425	412	418
	Total	98,45	98,32	98,25	98,21
	Andalucía	98,91	98,85	98,88	98,87
	Aragón	98,17	98,28	97,97	97,87
	Asturias	98,40	98,11	97,65	97,50
	Baleares	98,11	98,42	98,33	98,42
	Canarias	98,76	98,70	98,64	98,40
	Cantabria	97,72	97,96	97,51	97,39
	C. León	98,13	97,81	97,71	97,55
	C. La Mancha	98,70	98,70	98,67	98,69
	C. Valenciana	98,88	98,35	98,35	98,71
	Cataluña	98,45	99,02	98,84	98,25
	Extremadura	99,03	98,00	97,97	99,06
	Galicia	98,41	98,19	98,24	97,97
	Madrid	98,46	99,27	99,31	98,22
	Murcia	99,44	95,99	95,90	99,33
	Navarra	95,84	97,83	98,01	96,25
	A Ríoxa	97,65	98,66	98,64	97,93
	País Vasco	96,26	96,28	95,67	95,50
	Ceuta	98,31	99,42	97,03	98,40
	Melilla	99,23	98,59	99,27	97,13

* O volumen de perceptores de maternidade xestionados polo SEPE refírense a novembro.
 Fonte: Instituto da Muller, a partir de datos da Tesorería Xeral da Seguridade Social.

Excedencias* por coidado de fillas/os

Cadro 5.43

	España		Galicia	
	Total	% Nais	Total	% Nais
2009	33.942	95,40	542	92,40
2010	34.812	95,48	511	94,32
2011	34.128	95,52	555	93,69

Fonte: Elaboración propia a partir dos datos da Tesorería Xeral da Seguridade Social

As excedencias por coidado de fillas/os en Galicia correspondentes ao 2011 móstrannos que neste ano o 93,70% das excedencias por coidado de fillo/a eran solicitadas por mulleres e só polo 6,30% de homes, aínda que a tendencia dos últimos anos reflicte un leve aumento nas solicitudes de homes. En España, nese ano 2011, o 95,5% destas excedencias concedéronse a mulleres.

Algo similar acontece cos permisos de maternidade. No cadro 42 conséctase que en Galicia o 97,9% dos permisos foron gozados polas nais. En España as cifras son similares co 98,2% de permisos das nais.

A evolución dende o ano 2004 mostra escasas diferenzas. A aprobación da Lei de Igualdade permitiu o desfrute dos permisos de paternidade, con 12.661 permisos gozados en Galicia en 2011 (269.714 en toda España).

Permisos de Paternidade por CC.AA

■ Cadro 5.44

	2010	2011
Total	275.637	269.715
Andalucía	43.577	42.051
Aragón	8.317	8.405
Asturias	4.640	4.675
Baleares	6.004	5.747
Canarias	9.110	8.696
Cantabria	3.654	3.418
C. León	12.839	12.514
C. La Mancha	11.963	11.697
C. Valenciana	27.409	26.889
Cataluña	52.893	51.174
Extremadura	5.361	5.313
Galicia	12.568	12.661
Madrid	44.599	44.702
Murcia	8.827	8.566
Navarra	4.881	4.785
A Ríoxa	2.206	2.075
País Vasco	16.138	15.741
Ceuta	336	305
Melilla	315	301

Fonte: Instituto Nacional da Seguridade Social

Para completar este apartado incluímos o cadro sobre “Persoas ocupadas a tempo parcial por motivo da xornada parcial” do Instituto de er sobre datos da EPA.

Persoas ocupadas a tempo parcial por motivo da xornada parcial. España 2010-2011

■ Cadro 5.45

		2010	2011
Ambos sexos	Total	2.474,50	2.458,50
	Seguir cursos de ensinanza ou formación	190,70	153,40
	Enfermidade ou incapacidade propia	30,30	28,00
	Coidado de nenos ou de adultos enfermos, incapacitados ou maiores	299,40	297,60
	Outras obrigas familiares ou persoais	180,00	150,60
	Non poder encontrar traballo de xornada completa	1.268,00	1.351,40
	Non querer traballo de xornada completa	221,90	215,20
	Outros motivos	279,60	256,50
	Non sabe o motivo	4,60	5,80
% Mulleres	Total	77,20	75,98
	Seguir cursos de ensinanza ou formación	57,84	58,28
	Enfermidade ou incapacidade propia	63,04	59,64
	Coidado de nenos ou de adultos enfermos, incapacitados ou maiores	97,19	96,77
	Outras obrigas familiares ou persoais	95,22	92,16
	Non poder encontrar traballo de xornada completa	74,99	73,07
	Non querer traballo de xornada completa	83,33	84,43
	Outros motivos	64,27	63,12
	Non sabe o motivo	60,87	68,97

Fonte: Enquisa de poboación activa. INE. Elaborado polo Instituto da Muller.
Unidade: Miles de persoas.

Aínda que os datos non están desagregados por Comunidades Autónomas, parece significativo que do total de persoal que realizan un traballo a tempo parcial por coidado de nenos ou adultos enfermos, incapacitados ou maiores, o 96,71% en 2011 sexan mulleres e o 95,16% do total de persoas traballadoras a tempo parcial con obrigas familiares ou persoais, tamén sexan mulleres.

Destaca, igualmente, que o 73,07% dos que non puideron atopar traballo a xornada completa sexan mulleres e que o 84,43% dos que non queren traballar a xornada completa tamén sexan mulleres, xurdindo a dúbida de se realmente a elección de traballar a tempo parcial é libre ou imposta por un cúmulo de factores externos, algúns deles imperceptibles.

O CADRO 5.46 de “Persoas inactivas que non buscan emprego por razóns familiares” do Instituto da Muller, parece confirmar os datos anteriores, destacando que do total de persoas inactivas que non buscan emprego por razóns familiares, o 95,65%, sexan mulleres.

Persoas inactivas que non buscan emprego por razóns familiares. España 2010-2011

■ Cadro 5.46

		2010	2011
Ambos sexos	Total Inactivos	15.408	15.427
	Total Razóns familiares	2.285	2.185
	Coidado de nenos ou de adultos enfermos, incapacitados ou maiores	652	556
	Outras obrigas familiares ou persoais	1.633	1.629
% Mulleres	Total Inactivos	60,54	60,16
	Total Razóns familiares	95,65	95,65
	Coidado de nenos ou de adultos enfermos, incapacitados ou maiores	97,41	95,85
	Outras obrigas familiares ou persoais	94,94	95,58

Fonte: Enquisa de poboación activa. INE. Elaborado polo Instituto da Muller.
Unidade: Miles de persoas.

5.8 Salarios

Continuando a tendencia dos apartados anteriores deste capítulo, o sexo parece ser tamén un factor determinante das diferenzas salariais.

O informe de a Axencia Tributaria “Mercado de traballo e pensións nas fontes tributarias: 2010 (últimos datos dispoñibles) reflexa que as mulleres galegas no ano 2010 percibiron un salario medio anual de 15.704 € fronte aos 20.408 € dos home, o que supón que as mulleres percibiron un 23% menos que os homes polo seu traballo realizado.

A media total das CC.AA. no grupo de mulleres chegou aos 16.209 €, fronte aos 21.449 dos homes, percibindo o colectivo feminino un 24% menos que os homes.

En ambos os dous casos a muller cobra menos que a media, que en Galicia é de 18,31 € e no conxunto do Estado de 19,13 €.

Asalariados por CCAA e sexo. 2010

■ Cadro 5.47

	Total		Mulleres	Homes
	Salario medio anual	%*	Salario medio anual	Salario medio anual
Andalucía	15.468	73,30	12.836	17.512
Aragón	19.697	71,72	16.370	22.294
Ppdo. de Asturias	19.914	71,15	16.238	22.823
Illas Baleares	17.927	79,75	15.784	19.783
Canarias	16.527	82,44	14.819	17.975
Cantabria	19.655	72,33	16.169	22.355
Castela A Mancha	16.910	79,35	14.661	18.477
Castela León	18.802	75,56	15.897	21.038
Cataluña	21.358	75,18	18.120	24.103
Estremadura	14.659	79,05	12.735	16.110
Galicia	18.314	76,95	15.704	20.408
C. de Madrid	24.711	72,00	20.448	28.400
Rexión de Murcia	16.376	78,42	14.114	17.997
A Ríoxa	18.828	77,24	16.134	20.887
C. Valenciana	17.371	76,92	14.876	19.339
Cidade de Ceuta	22.382	67,85	17.366	25.594
Cidade de Melilla	21.627	71,39	17.470	24.471
Total	19.113	75,57	16.209	21.449

*Porcentaxe de salario da muller sobre o salario do home.

Fonte: Mercado de traballo e pensións nas fontes tributarias: 2010.

A evolución con respecto ao ano 2000 non era moi alentadora, xa que en Galicia a diferenza se incrementou en case un punto, pasando do 26,10% de diferenza en prexuízo das mulleres, ao 26,94% en 2006 e 26,28% en 2007. Pero no ano 2008 a diferenza diminúe e no 2009 e 2010 volve notarse unha redución das diferenzas salariais.

■ Cadro 5.48

Asalariados por sector de actividade económica e sexo. Galicia / España. 2010

	España Homes	España Mulleres	Galicia		
			Mulleres	Homes	%
Agricultura, gandeiría, selvicultura e pesca	7.571	3.945	10.858	15.323	70,86
Industria extractiva, enerxía e auga	27.218	19.976	19.443	24.734	78,61
Industria	23.588	16.716	14.447	21.455	67,34
Construcción e servizos inmobiliarios	16.776	16.785	15.730	16.681	94,30
Comercio, reparacións e transporte	20.509	13.297	12.647	18.283	69,17
Información e comunicacións	31.565	23.027	17.679	25.247	70,00
Entidades financeiras e aseguradoras	40.165	26.572	25.037	38.585	64,89
Servizo ás empresas	20.291	13.084	11.656	17.815	65,38
Servizos sociais	27.683	22.063	22.093	27.386	80,73
Outros servizos persoais e de ocio	13.057	9.156	8.091	11.275	71,76
Total	21.449	16.209	15.704	20.408	76,95

*Porcentaxe de salario da muller sobre o salario do home en Galicia.

Fonte: Mercado de traballo e pensións nas fontes tributarias: 2010

Neste cadro, apreciamos que as diferenzas salariais non son iguais segundo que rama de actividade económica se trate. As maiores diferenzas aprécianse na rama “entidades financeiras e aseguradoras”, onde a muller gaña un 35,1% menos que o home, seguida de “servizos a empresas” cunha porcentaxe dun 34,58% menos en contra da muller e de “industria” cun 32,66% menos.

As menores diferenzas atopámolos en “construción e servizos inmobiliarios” onde a muller percibe o 94,30% do salario masculino e “servizos sociais” co 80,73%.

Hai que ter en conta que estas diferenzas salariais están provocadas en boa medida por que a muller está contratada nunha maior proporción a tempo parcial, con contratos temporais, que se incorporan máis tarde ao mercado laboral e que interrompen a súa vida profesional para a atención dos fillos ou de persoas dependentes.

**Percepcións salariais por tramo de salario e sexo.
Galicia / España. 2011**

■ **Cadro 5.49**

	Galicia		España	
	Salario medio anual		Salario medio anual	
	Homes	Mulleres	Homes	Mulleres
De 0 a 0,5 SMI	1.991	1.931	1.888	1.851
De 0,5 a 1 SMI	6.649	6.681	6.570	6.632
De 1 a 1,5 SMI	11.241	11.198	11.162	11.153
De 1,5 a 2 SMI	15.692	15.273	15.613	15.370
De 2 a 2,5 SMI	19.694	19.797	19.785	19.812
De 2,5 a 3 SMI	24.242	24.171	24.239	24.198
De 3 a 3,5 SMI	28.696	28.765	28.728	28.773
De 3,5 a 4 SMI	33.088	33.192	33.153	33.152
De 4 a 4,5 SMI	37.624	37.809	37.580	37.627
De 4,5 a 5 SMI	41.943	41.828	41.956	41.897
De 5 a 7,5 SMI	52.720	52.297	52.925	52.347
De 7,5 a 10 SMI	75.405	74.781	75.645	75.168
Máis de 10 SMI	135.982	119.846	145.303	124.984
Total	20.408	15.704	21.449	16.209

Fonte: Axencia Tributaria. Mercado de Traballo e pensións nas fontes tributarias: 2011.

A partir dos datos facilitados por ia Tributaria, observamos que en 2010 o 18,04% (85.748 mulleres) tiveron ingresos por salarios inferiores ao 50% de Salario Mínimo Interprofesional (S.M.I.) e o 15,32% tivéronos entre o 50% e o 100% do S.M.I. Isto supón que o 33,36% (33,51% en 2009) de mulleres, no ano 2010, tiveron ingresos non superiores ao S.M.I. Os homes con salarios inferiores ao 50% do SMI. foron o 12,42% e con salarios entre o 50% e o 100% do S.M.I. foron o 9,47%.

Cos salarios máis altos acontece á inversa, é unha porcentaxe moi baixa de mulleres as que perciben salarios altos.

La Enquisa Anual de Estrutura Salarial ano 2010 do INE (última dispoñible) confirma os datos anteriores.

Salario bruto anual por tipo de contrato. (Euros). 2010.
Enquisa anual de estrutura salarial

■ **Cadro 5.50**

Ambos os dous sexos	Total	Indefinido	Duración determinada
Andalucía	20.913,38	23.564,70	15.472,32
Aragón	22.316,69	24.176,50	16.010,58
Ppdo. de Asturias	22.241,39	23.767,43	18.234,85
Illas Baleares	21.613,60	22.872,10	17.676,73
Canarias	19.315,56	20.128,68	16.966,94
Cantabria	21.156,79	22.425,45	17.120,78
Castela León	20.960,87	22.674,81	15.400,93
Castela A Mancha	20.363,01	21.952,23	16.646,37
Cataluña	24.449,19	25.986,98	17.241,53
C. Valenciana	20.707,24	22.138,73	14.752,66
Extremadura	19.480,55	21.252,28	15.215,98
Galicia	20.241,99	21.779,73	15.797,40
C. de Madrid	25.988,95	27.742,34	17.934,87
Rexión de Murcia	20.863,37	21.842,24	17.939,34
Navarra	23.824,88	26.704,03	17.297,49
País Vasco	26.593,70	28.845,93	19.450,72
A Rioxa	21.035,86	22.102,46	16.979,09
Ciudades Ceuta e Melilla	24.010,60	25.853,96	-19.287,87
España	22.790,20	24.564,70	16.693,71

Homes	Total	Indefinido	Duración determinada
Andalucía	23.421,28	26.043,48	17.138,77
Aragón	25.263,29	27.570,18	16.748,23
Ppdo. de Asturias	25.170,79	27.438,57	19.706,16
Illas Baleares	23.213,04	24.856,99	17.865,60
Canarias	20.986,94	22.308,18	16.973,60
Cantabria	23.924,51	25.845,20	17.931,06
Castela León	23.640,67	25.781,32	16.491,45
Castela A Mancha	22.292,84	24.073,63	17.797,42
Cataluña	27.601,02	29.638,26	17.904,70
C. Valenciana	23.331,71	24.949,93	16.517,68
Extremadura	20.787,03	22.681,91	16.097,19
Galicia	22.626,21	24.364,61	17.072,30
C. de Madrid	29.016,00	31.206,65	18.851,49
Rexión de Murcia	23.482,48	25.120,19	18.476,84
Navarra	26.982,49	29.501,97	18.015,55
País Vasco	29.708,66	32.532,15	20.175,92
A Rioxa	23.641,44	25.156,12	-17.051,33
Ciudades de Ceuta e Melilla	25.791,37	27.743,15	-19.970,72
España	25.479,74	27.676,84	17.739,80

Salario bruto anual por tipo de contrato. (Euros). 2010.
Enquisa anual de estrutura salarial

■ **Cadro 5.50**
(continuación)

Mulleres	Total	Indefinido	Duración determinada
Andalucía	17.870,90	19.791,03	13.531,61
Aragón	18.843,25	20.007,67	15.253,83
Ppdo. de Asturias	18.786,13	19.658,45	16.240,74
Illas Baleares	19.812,19	20.589,64	17.486,87
Canarias	17.601,79	17.835,25	16.960,61
Cantabria	17.887,59	18.426,76	16.132,32
Castela León	17.683,88	18.818,07	14.131,11
Castela A Mancha	17.913,00	19.117,21	15.348,88
Cataluña	21.042,00	22.017,90	16.543,18
C. Valenciana	17.776,59	18.983,86	12.822,23
Extremadura	17.876,85	19.465,31	14.180,33
Galicia	17.691,11	18.866,42	14.623,55
C. de Madrid	22.721,17	23.988,66	16.962,51
Rexión de Murcia	17.838,28	18.009,18	17.340,95
Navarra	19.927,15	20.958,98	16.447,40
País Vasco	22.706,10	24.089,98	18.635,58
A Ríoxa	18.131,05	18.498,49	-16.914,20
Ciudades de Ceuta e Melilla	21.331,43	-22.699,12	-18.494,81
España	19.735,22	20.987,07	15.553,37

Fonte: Mercado de traballo e pensións nas fontes tributarias: 2010.

En Galicia o salario medio bruto anual total en 2010, no colectivo feminino foi de 17.691,11 €. Se distinguimos entre tipo de contrato a media foi de 18.866,42 € para os contratos indefinidos e 14.623,55 € para os de duración determinada e no colectivo masculino foron de 22.626,21 €, distribuídos en 24.364,61 € para os contratos indefinidos e 17.072,30 € para os de duración determinada). Isto supón que as mulleres galegas en 2010 percibiron unhas retribucións un 21,81% menor que as dos homes, diferenza que no caso dos contratos indefinidos alcanza o 22,57%.

En España a media salarial bruta das mulleres en 2010, foi de 19.735,22 €, fronte aos 25.479,74 dos salarios masculinos, o que reflicte unha diferenza en contra do salario feminino de 22,54% (diferenza maior que en Galicia, que é debida a que as diferenzas salariais entre homes de Galicia e España son superiores ás das mulleres de Galicia e España). Nas contratacións indefinidas, esta diferenza, desfavorable para as mulleres chega ao 24,17%.

5.9 Prestacións por desemprego

Os datos proporcionados polo MTASS para a elaboración deste apartado non están desagregados por CC.AA., polo que, aínda que fagamos referencia ás súas táboas estatísticas do 2010, imos utilizar o informe de do de traballo e pensións nas fontes tributarias: 011".

O N° de perceptoras de prestacións de desemprego, segundo as estatísticas do Anuario de Estadísticas Laborais de de Asuntos Sociais do M° de Trabajo e Asuntos

Sociais 2011, foi superior ao dos homes en da Activa de Inserción, pero non así no nivel contributivo, nin asistencial.

■ 546.021 mulleres percibiron prestación de nivel contributivo, fronte a 781.999 homes.

■ 642.004 mulleres percibiron prestacións de nivel asistencial, fronte a 689.312 homes.

■ 120.493 mulleres percibiron la Renda Activa de Inserción fronte a 65.823 homes.

A media diaria bruta recoñecida a beneficiarios/ás de prestacións de desemprego de nivel contributivo segundo sexo e idade a nivel de todo o Estado é de 28,40 € día no ano 2011 (28,08 € día en 2010). A contía percibida polo colectivo feminino está por debaixo desa media, alcanzando solo 25,65 € día (25,34 € día en 2010), fronte aos 30,32 € do grupo de homes (29,83 € en 2010).

A maior diferenza atopámola no colectivo de mulleres entre 55 e mais anos onde a diferenza de contía media diaria bruta chega a ser de 6,07 € día (mulleres 25,31 € día e homes 32,02 € día).

Contía media diaria bruta recoñecida a beneficiarios de prestacións de nivel contributivo. Segundo sexo e idade. España. 2011

■ Cadro 5.51

	2010
Homes	
16-19 anos	33,50
20-24 anos	26,15
25-54 anos	30,26
55 e máis anos	32,02
Total	30,32
Mulleres	
16-19 anos	19,02
20-24 anos	21,99
25-54 anos	25,93
55 e máis anos	25,31
Total	25,65
Ambos os dous sexos	
16-19 anos	22,36
20-24 anos	24,48
25-54 anos	28,48
55 e máis anos	30,15
Total	28,51

Fonte: Axencia Tributaria. Mercado de Traballo e pensións nas fontes tributarias: 2011.

Para poder facer unha análise por CC.AA. e sexo utilizaremos os datos do informe de a Axencia Tributaria "Mercado de traballo e pensións nas fontes tributarias: 010".

En todas as CC.AA o importe da prestación media anual é inferior no colectivo feminino, 3.559 € (3,513 € en 2009) fronte aos 4.269 € (4.396 € en 2009) dos

homes. En Galicia a media anual chegou aos 3.358 (3.254 € en 2009) para as mulleres e aos 4.093 € (3.980 € en 2009) para os homes, polo tanto existe unha diferenza en prexuízo do grupo de mulleres de 735 € anuais como media.

Se comparamos a percepción media feminina en materia de prestacións de desemprego, en 2010, coa media total das CC.AA., observamos que é inferior:

En 594 € e se a comparación a facemos co total do colectivo feminino as mulleres galegas percibiron 201 € menos que a media de España, ocupando o cuarto posto das prestacións máis baixas despois de Baleares, Extremadura, e Cantabria. No caso dos homes galegos a diferenza coa media dos homes España, é de 176 € menos.

Podemos concluír dicindo que a muller galega percibe só o 82% (89,2% en 2009) das prestacións, comparándoas coas percibidas polos seus compañeiros homes, é dicir, percibe un 18% menos.

**Percepcións medias de prestacións por desemprego.
Por sexo e comunidade autónoma do perceptor. Galicia/España. 2010**

■ **Cadro 5.52**

	Total	Homes	Mulleres
	Prestación media anual	Prestación media anual	Prestación media anual
Andalucía	3.738	4.048	3.373
Aragón	3.829	4.072	3.478
Ppdo. de Asturias	3.891	4.259	3.394
Illas Baleares	3.462	3.714	3.182
Canarias	3.809	4.109	3.474
Cantabria	3.758	4.149	3.215
Castela A Mancha	3.821	4.098	3.441
Castela León	3.814	4.124	3.395
Cataluña	4.336	4.651	3.391
Extremadura	3.474	3.735	3.187
Galicia	3.754	4.093	3.358
C. de Madrid	4.364	4.650	4.020
Rexión de Murcia	3.884	4.221	3.400
A Rioxa	3.876	4.093	3.569
C. Valenciana	4.070	4.451	3.569
Cidade de Ceuta	3.718	3.897	3.542
Cidade de Melilla	3.603	3.798	3.406
España	3.952	4.269	3.559

Fonte: Axencia Tributaria. Mercado de traballo e pensións nas fontes tributarias: 2010

Facendo unha análise da nacionalidade dos perceptores/ás, observamos que cando a nacionalidade é española, a diferenza nas percepcións das mulleres con respecto aos varóns é superior; chegando a percibir un 18,42% menos, mentres que se a orixe é estranxeira, a diferenza se reduce ata un 14,29% menos.

■ Cadro 5.53

Desempregados e prestacións medias por nacionalidade e sexo do perceptor.
Galicia - España. 2010

	Desempregados			Prestación media anual		
	Ambos sexos	Mulleres	homes	Ambos sexos	Mulleres	Homes
España						
Española	4.987.977	2.329.500	2.658.477	4.020	3.603	4.385
Estranxeira	921.553	309.853	611.700	3.583	3.228	3.762
Galicia						
Española	291.490	136.267	155.223	3.785	3.379	4.142
Estranxeira	18.217	6.719	11.498	3.256	2.946	3.437

Fonte: Axencia Tributaria.

A diferenza estriba na nacionalidade de orixe, xa que os homes non españois perciben unhas prestacións sensiblemente inferiores ás dos homes españois (17% menos), mentres que as mulleres non españolas, con respecto ás españolas teñen uns ingresos en concepto de desemprego do 12,81% menos.

Esta análise volve reafirmar a idea de que, con independencia da orixe, nacionalidade, formación, ... o colectivo de mulleres sempre está por debaixo do de homes.

Pensión contributivas e importe medio e pensionistas segundo clase, por sexo.
España 2010/2011

■ Cadro 5.54

	Pensiones				Pensionistas ⁽¹⁾	
	Número		Importe medio En euros/mes		número	
	2010 (miles)	2011	2010	2011	2010 (miles)	2011
Homes	4.218,3	4.287.027	971,92	1.004,13	4.099,1	4.164.710
Incapacidade permanente	3.303,2	613.057	1.034,15	940,59	3.287,9	611.369
Xubilación	610,6	3.363.232	921,75	1.070,95	608,5	3.347.086
Viudedade	157,5	160.467	440,13	449,21	661,4	61.865
Orfandade	139,2	142.064	347,29	355,94	133,6	136.263
Favor familiar	7,9	8.207	426,24	438,54	7,7	8.127
Mulleres	4.452,4	4.517.845	597,21	615,99	3.809,2	3.861.900
Incapacidade permanente	1.837,2	325.415	614,24	735,52	1.731,5	312.278
Xubilación	323,1	1.882.875	714,03	637,13	309,1	1.773.554
Viudedade	2.132,6	2.148.816	581,45	596,66	1.617,9	1.623.877
Orfandade	129,7	131.051	353,59	362,60	124,0	125.261
Favor familiar	29,8	29.689	468,11	481,76	26,7	26.931
Ambos os dous sexos⁽²⁾	8.671,0	8.805.164	779,49	804,96	7.908,6	8.026.911
Incapacidade permanente	5.140,6	938.491	884,07	869,48	5.019,4	923.666
Xubilación	933,7	5.246.241	849,86	915,24	917,6	5.120.778
Viudedade	2.290,1	2.309.332	571,73	586,42	1.679,3	1.685.788
Orfandade	269,0	273.201	350,29	359,11	257,8	261.618
Favor familiar	37,7	37.898	459,35	472,39	34,5	35.061

(1) Véxase nota a este cadro en Fontes non explicativas.

(2) Inclúe non consta sexo.

Fonte: Anuario de estadísticas laborais 2011. Ministerio de Trabajo e Asuntos Sociais.

5.10 Pensións

Para unha primeira análise utilizaremos os datos proporcionados polo Mº de Trabajo e A.A. S.S. nas estatísticas do Anuario de Estadísticas Laborais do 2011, últimos dispoñibles desagregados por sexos no momento de finalización deste capítulo. Aínda que os datos non están desagregados por CC.AA, se o están por sexo, polo que nos poden dar unha visión xeral da situación da muller pensionista.

Faremos unha primeira análise das pensións contributivas.

O nº de pensionistas mulleres (3.861.900) en toda España é lixeiramente inferior ao de homes (4.164.710). É máis destacable que se ben no colectivo masculino as pensións de xubilación, que requiren unha cotización previa, supoñen un 80,37% do total, no grupo de mulleres só alcanzan un 45,92%, mentres que as de viuvez chegan ao 42%.

En relación co importe medio mensual podemos dicir que no conxunto do Estado, as pensións percibidas polas mulleres en 2011 son 388,14 € menos que as dos homes, ou o que é o mesmo un 38,65% menores (mulleres: 615,99 €, homes: 1.004,13€). Esta diferenza aínda é maior se comparamos as pensións de xubilación. Así unha pensionista de xubilación muller percibiría 433,13 € menos que os homes.

As pensións de viuvez, orfandade e a favor de familiares son lixeiramente superiores no caso das mulleres.

■ Cadro 5.55

Pensión contributivas, segundo tramos de contía mensual, por sexo e clase. España 2011

	Total	Ata 150	De 150,01 a 500	De 500,01 a 641,39	De 641,39 a 700	De 700,01 a 1.100	De 1.100,01 a 1.500,00	De 1.500,01 a 1.800	De 1.800,01 a 2.000	De 2.000,01 a 2.466,21	Máis de 2.466,21
Homes	4.287,1	64,5	480,0	910,0	171,8	1.203,4	630,5	310,8	151,1	351,5	13,3
Incapacidade permanente	613,1	2,6	107,30	118,60	41,70	176,6	80,7	32,7	15,8	32,4	4,7
Xubilación	3.363,2	48,0	164,00	740,60	123,70	1.005,1	541,6	277,5	135,1	319,0	8,6
Viuvez	160,5	5,8	105,40	22,60	4,90	15,4	6,1	0,2	-	-	0,0
Orfandade e favor familiares	150,3	8,1	103,30	28,20	1,50	6,3	2,1	0,4	0,2	0,1	0,0
Mulleres	4.517,8	80,5	1.522,9	1.741,7	166,3	619,0	253,6	59,5	25,2	46,3	2,5
Incapacidade permanente	325,4	1,7	106,80	88,60	15,40	61,9	25,4	9,6	4,3	10,0	1,4
Xubilación	1.882,9	31,8	658,60	752,00	45,20	189,1	104,9	44,4	20,1	35,7	1,1
Viuvez	2.148,8	37,5	650,50	870,30	103,80	360,1	120,6	5,0	0,5	0,5	0,0
Orfandade e favor familiares	160,7	9,5	107,00	30,80	1,90	7,9	2,7	0,5	0,3	0,1	0,0
Ambos os dous sexos⁽¹⁾	8.804,9	145,0	2.002,9	2.651,7	338,1	1.822,4	884,1	370,3	176,3	397,8	15,8
Incapacidade permanente	938,5	4,3	214,1	207,2	57,1	238,5	106,1	42,3	20,1	42,4	6,1
Xubilación	5.246,1	79,8	822,6	1.492,6	168,9	1.194,2	646,5	321,9	155,2	354,7	9,7
Viuvez	2.309,3	43,3	755,9	892,9	108,7	375,5	126,7	5,2	0,5	0,5	0,0
Orfandade e favor familiares	311,0	17,6	210,3	59,0	3,4	14,2	4,8	0,9	0,5	0,2	0,0

(1) Inclúe non consta sexo.

Fonte: Anuario de estadísticas laborais 2011. Ministerio de Trabajo e Asuntos Sociais.

Se a análise o realizamos observando as pensións segundo tramos de contía mensual, por sexo e clase, para todo o territorio das CC.AA. en 2010 apreciamos que no colectivo de mulleres o maior nº de pensións concéntrase no tramo de 500,01 a 641.39 €, e o seguinte tramo con máis perceptoras é o de 150,01 a 500,00 €. No grupo de homes o primeiro tramo con máis pensionistas é o de 700,01 € a 1.100,00

€ e o seguinte tramo con máis perceptores é o de 500,01 a 641,40 €, e nos tramos superiores son maioritarios e case exclusivos, o nº de perceptores homes.

■ Cadro 5.56

Pensión por CC.AA. e sexo. 2010

	Total	Mulleres	Homes
	Pensión media anual	Pensión media anual	Pensión medio anual
Andalucía	10.730	9.049	12.306
Aragón	12.514	10.014	14.710
Ppdo. de Asturias	14.799	10.585	18.527
Illas Baleares	10.889	9.180	12.670
Canarias	10.857	9.260	12.326
Cantabria	12.665	10.027	15.159
Castela A Mancha	10.401	8.842	11.528
Castela León	11.907	9.853	13.635
Cataluña	12.250	9.932	14.750
Estremadura	9.959	8.844	10.875
Galicia	10.428	8.901	12.035
C. de Madrid	14.368	11.412	17.370
Rexión de Murcia	10.239	8.685	11.710
A Ríoxa	11.492	9.653	13.103
C. Valenciana	10.869	9.131	12.357
Cidade de Ceuta	14.157	10.899	17.293
Cidade de Melilla	13.458	10.573	16.333
Total	11.750	9.673	13.743

*Porcentaxe de salario da muller sobre o salario do home.

Fonte: Mercado de traballo e pensións nas fontes tributarias: 2010.

Para poder facer unha análise por CC .AA. e sexo utilizaremos os datos do informe de a Axencia Tributaria "Mercado de traballo e pensións nas fontes tributarias: 2009 (últimos datos dispoñibles).

Cabe sinalar que se ben en Galicia, o nº de pensionistas (sen distinción polo tipo de pensión) é superior no colectivo feminino (51,29%), non o son os importes das pensións recibidas. No total das CC.AA. o nº de mulleres pensionistas chega ao 48,16%.

A pensión media anual das mulleres pensionistas en Galicia alcanzou en 2010 os 8.901, fronte aos 12.035 € dos homes, o que supón que as mulleres perciben o 73,96% do importe da pensión masculina, ou o que é o mesmo un 26%€ menos, o que supón unha significativa diferenza (3.134 € menos ao ano).

Se a comparación a facemos coa media total dos/as pensionistas galegos/ás de ambos os dous sexos, as mulleres reciben pensións inferiores á media en 1.527 €; diferenza que se acentúa se o elemento de referencia é a media total de España (ambos os dous sexos), chegando a percibir 2.849 € menos.

A muller galega tamén está en desvantaxe se a comparamos coa pensión media das mulleres do resto de CC.AA., con 772 € menos.

As pensionistas galegas ocupan o cuarto lugar das máis baixas, despois de Murcia, Castela-A Mancha e Estremadura e, mantendo a súa posición do ano anterior.

